

Adoption & Samfund

Medlemsblad for Adoption & Samfund | Nr. 6 | December 2009 | 33. årgang

Læs i dette nummer:

Landsgeneralforsamling | I Danmark er jeg ikke født, der har jeg hjemme
Tilbage til Etiopien | Vi hører sammen | Hovedbestyrelsens beretning

INDHOLD

Leder: Du er vasket med lort i hovedet!	3
Anne Marie Andresen: Tilbage til Etiopien	4
Mia Colding-Olsen: I Danmark er jeg ikke født, der har jeg hjemme	8
Annoncer	9
Sanne Haagen Pedersen: Landsgeneralforblyng 2009 – nu med briller og bolcher	10
Bog anmeldelse: Vi hører sammen – præsntation af en håndfuld billigbøger om adoption	11
Hovedbestyrelsens beretning for generalforblyngsperioden 2008-2009	18
Præsntation af hovedbestyrelsen	20
Nyt fra lokalforeningerne	21
Annoncer	23
Lokalforeninger	25
Landegrupper	25
Rådgivningsguide	26
Artikeloversigt 2009	27
Kalender	28

Adoption & Samfund

Foreningstelefon (man. kl. 20-22):

65 92 00 18

Hjemmeside:

www.adoption.dk

HOVEDBESTYRELSE

Formand:

Michael Paaske
Klanghøj 47
8670 Låsby
michael.paaske@adoption.dk
65 96 05 21 (priv.) / 29 48 53 06 (mob.)

Næstformand:

Paul K. Jeppesen
Granparken 165
2800 Lyngby
paul.k.jeppesen@adoption.dk
27 29 34 61 (priv.) / 32 83 05 08 (arb.)

Sekretær:

Carl Erik Agerholm
Teglvej 4, Frifelt
6780 Skærbæk
carlerik@fam-agerholm.com
74 75 73 65

Bestyrelsesmedlemmer:

Inge Fabricius
Vermundsgade 32
2100 Kbh. Ø
inge.fabricius@adoption.dk
44 53 04 04
28 15 22 04 (mobil)

Marianne Østergaard
Vesterbrogade 191, 4.
1800 Frederiksberg C
marianne.oestergaard@adoption.dk
33 22 95 53

Jørn K. Pedersen
Prangerager 38
7120 Vejle Øst
joern.k.pedersen@adoption.dk
60 82 04 35

Hans Ejnar Bonnichsen
Kildevænget 8
6560 Sommersted
hans.ejnar.bonnichsen@adoption.dk
74 50 47 74

Bente Pedersen
Assensvej 52, st. th.
5750 Ringe
bente.pedersen@adoption.dk
62 62 20 51

Louise Svendsen
Rymarksvej 99 3. th.
2900 Hellerup
26 24 40 64

Lene Borg
Tveje-Merløse 2B
4300 Holbæk
lene.borg@adoption.dk
59 43 92 01

Jens Damkjær
Vestre Fasanvej 53
8410 Rønede
jens.damkjaer@adoption.dk
40 83 41 93

Suppleanter:

Sidsel Babette Johansen
Tandervej 45
8320 Mårslet
sidsel.babette.johansen@adoption.dk
86 78 27 22

Henrik Lund
Kærvej 12, Blovstrød
3450 Allerød
henrik.lund@adoption.dk
48 17 24 03

Jette Kristensen
Solbakken 25
6933 Kibæk
jette.kristensen@adoption.dk
97 19 16 43

Kenneth Aaen
Højager 37
7490 Aulum
kenneth.aaen@adoption.dk
97 47 37 36

Kasserer (valgt uden for HB):

Ellen Larsen
Glenstrup Søvej 15
8990 Fårup
kasserer@adoption.dk
86 45 26 32

Medlemsadministration:

Helle Jespersen
Snerlevej 40
2820 Gentofte
medlemsadm@adoption.dk

KOLOFON

Redaktion:

Hovgårdsparken 53
2670 Greve
bladet@adoption.dk

Redaktionsmedlemmer:

Heidi Senderovitz 60 72 90 05
Hovgårdsparken 53 (kontakt efter 19)
2670 Greve

Anne-Louise
Linnemann Bech 39 61 03 61
Enighedsvej 49B
2920 Charlottenlund

Tina Johansen Krogh 35 43 02 16
Borgmester Jensens allé 22, st. th.
2100 København Ø

Anne Marie Andresen 38 79 97 35
Raunstrupvej 6 (kontakt 17-19)
2720 Vanløse

Ansvarshavende for dette nummer:

Tina Johansen Krogh

Medlæser:

Heidi Senderovitz

Grafisk produktion:

Eks-Skolens Trykkeri ApS 35 35 72 76

Oplag: 3.850 stk.

Adresseændring meddeles postvæsenet og medlemsadministrator Helle Jespersen (se til venstre).

Abonnement kr. 375,-
Medlemskab inkl. blad kr. 375,-
Giro 214 3135.
Annoncepris: Kr. 10,- pr. spaltecentimeter.

Bladet modtager altid gerne billeder. Husk at oplyse om navn, adresse, motiv, afgiverland og tidspunkt. Bladet (inklusive billederne) lægges altid efterfølgende på www.adoption.dk. Billederne vil herudover kunne anvendes i foreningens foldere og øvrige publikationer.

Artikler i bladet udtrykker forfatterens synspunkter og ikke redaktionens.

Bladet udkommer i februar, april, juni, september, oktober, december.

Annoncer: Henvendelse til foreningens kasserer (se til venstre).

Forsiden: Det er jul og endelig kan vi gå igang med at åbne gaver.

DEADLINE NÆSTE NUMMER:

10.01.2010

Du er vasket med lort i hovedet!

„Din mor gad ikke engang ha' dig. Det kan jeg sku' da godt forstå, du er jo vasket med lort i hovedet“

Omtrent sådan faldt ordene i det første afsnit af „Pagten“, DR's julekalender i år. Denne ordveksling gav i en del adoptions hjem en lidt trykket stemning, midt i december julehyggen. Ordene blev leveret af et barn, med lys hudfarve osv. Men modtageren af budskabet var en pige, mørk i huden, tilsyneladende et barn med den såkaldt „anden etniske oprindelse“, måske det var et adoptivbarn?

I andet afsnit af selvsamme julekalender fik vi, mens vi overværede et forældremøde, lidt bonusinfo, pigen havde skiftet skole en del gange og havde i øvrigt visse problemer med tilknytning. Moderen var dog fortrøstningsfuld i forhold til, at det nu nok skulle blive bedre, her på den nye skole.

I skrivende stund har jeg ikke haft adgang til yderligere afsnit og kender derfor ikke den fortsatte udvikling i serien. Jeg er dog helt sikker på, at det i sidste ende viser sig, at den gode morale vinder indpas. Men det er i og for sig underordnet. Udsendelsen synliggør, på godt og på ondt, hvordan børn agerer overfor hinanden og hvordan de forholder sig til anderledes udseende børn. De driller, og de mobber. Og i en vis udstrækning accepteres det af omgivelserne.

Det er vigtigt, at vi forældre til børn, der ser anderledes ud og har en anden baggrund, taler med vore børn om det, sætter ord på, søger den fine grænse mellem venskabeligt drilleri og mobning, definerer hvad det er OK at sige til andre mennesker, men også giver eksempler på, hvad det bestemt ikke er OK at sige, om eller til andre mennesker.

Vore børn bliver trætte af denne evindelige udstilling af forskellighed. Og de reagerer på det, med stor forskel og ud fra det enkelte individ. Jeg kender til flere eksempler, hvor unge adopterede bliver så trætte af det, at de finder på alternative måder at illustrere, at de faktisk er adopterede.

Men er det ikke et skråplan? Når vore børn og unge ustandseligt er nødt til at „forsvare sig“ med, hvor de egentlig har deres oprindelse, for at distancere sig fra andre, der gør sig mere uheldigt bemærket, bliver resultatet så ikke blot en yderligere afstandtagen fra folk, der ser anderledes ud?

Et andet eksempel stammer fra en serie på TV2 Zulu, hvor man efterlyste forældre, der ville stille deres børn til

rådighed til en scene om at købe børn fra hylderne i en butik. Produktions selskabet forsvarede sig med, at der var tale om drengerøvshumor, og man understregede, at der ikke var tale om en bevidst latterliggørelse af adopterede. Det var jo kun for sjov ...

Men vi rører ved en hårfin grænse her. I Klovn og Den Eneste Ene har vi set, at man kan lave sjov med adoptionsprocessen. Og det er helt OK, vi er heller ikke sarte. Men den evige søgen efter det sjove kan gøre mere skade end gavn, især hvis der bliver tale om helt intetsigende komik, alene på bekostning af offeret og fordi denne ser anderledes ud. Det rammer vore børn hårdt, det må vi ikke glemme.

På den anden side må det bestemt opfattes positivt, at mobning sættes til debat og dialog, det er lærerigt for vore børn og giver dem styrke til fremtidige udfordringer. Men vi skal sige fra, når det drejer sig om mere eller mindre slet skjult racisme!

Du og din familie ønskes en glædelig jul og et godt nytår.

Michael Paaske
Formand for Adoption & Samfund

Tilbage til ETIOPIEN

Vores rejse varede en måned, men har bevæget os for altid. Etiopien er et land med store kontraster, men det, vi tænker tilbage på, er en fantastisk natur og de mange stærke og hjælpsomme mennesker, vi mødte undervejs. Rejsen strakte sig fra Simeonbjergene i nord til Ziway syd for Addis Abeba. Vi besøgte vores børns biologiske familie i Bahir Dar, travede rundt mellem de gamle kirker i Lalibela, spiste injera, kørte fast i mudderet og havde øjenkontakt med geladabavianerne ...

Af Anne Marie Andresen

I 2004 adopterede min mand og jeg Zemedhun, Workaferahu og Medferiashwork. Zemedhun var ved overdragelsen lige fyldt syv år, og han kunne selvsagt fortælle en masse, som både vi og de små søskende har haft glæde af sidenhen. Etiopien blev derfor naturligt present i familien: „Det er jo de etiopiske farver ...“, „Den fungerer ligesom den mølle, I havde i landsbyen“ ... Etiopiske cd'er optager en del plads blandt

verdensmusikken på cd-reolerne, bøger om Etiopien har sin egen hyldemeter, og det har altid været en selvfølgelighed, at vi en dag ville rejse tilbage til vores børns fødeland.

2008 blev året. Medferiashwork var endnu ikke startet i skole, Zemedhun var endnu ikke strømnetet teenager, Workaferahu var klar, storesøster Mette havde færdiggjort sin studentereksamen, og storebror Jeppe kunne også tage fri – om end kun i en uge. Med sig havde Jeppe sin Maria, og sammen

udgjorde vi et helt lille rejseselskab, da vi i oktober vendte næsen sydpå.

Gensynet med Etiopien og Addis Abeba blev varmt. På TDS Guesthouse blev vi mødt med glade tilråb, knus og store smil; de kunne huske os fra sidst og vidste ikke alt det gode, de ville gøre. Injeraen smagte os igen med det samme – også Zemedhun og Workaferahu, som ellers havde haft en periode i Danmark, hvor den ikke lige stod på positivlisten.

Allerede to år forinden havde vi fået kontakt med børnenes biologiske faster og hendes familie, og vi havde fået oplysninger om børnenes biologiske ophav, landsbyen, som de er født i, og deres færd på vejen mod Danmark og os. Kontakten havde vi fået via Alemu, som har gjort det til sin profession og dedikation at bibringe adopterede så meget af deres personlige fortælling som overhovedet muligt. Det var derfor naturligt at bede Alemu følge med os til Bahir Dar og Tante Yeshi.

Andre havde fortalt os, at turen til Bahir Dar var strabadserende. De anbefalede os at flyve. I forhold til flyvning var vi dog alt for sent ude, så vi endte i en aflagt norsk minibus sammen med et belgisk par, der skulle samme vej. Vårn om älgen, stod der i bagruden, men måske var der andet, det var mere nærliggende at værne om i det sultplagede Etiopien.

Vi fortrød bestemt ikke, at vi havde taget turen ad landevejen. Turen var uendeligt smuk og gav os en idé om det land, vi skulle tilbringe den næste måned i. Den frodigt grønne skønhed, som prægede landskabet, da vi først kom ud af storbyen, overrumpede os, og langs landevejene vandrede etiopierne – med brænde, børn, mad, æsler, skolebøger, hvad som helst. I de små landsbyer spillede unge mænd bordtennis og bordfodbold ved vejsiden, så håndleddene sang. Enkle overnatningssteder serverede fantastisk injera med berbere og lamme-kød med glinsende fedtkant. De lyserøde vægge signalerede den forvandling, der ville ske, når aftenen faldt på, og hotel blev til bordel.

11 timer tog turen, og da vi nåede frem, var byen mørk; der var hverken strøm eller vand. I mørke arrangerede vi en ekstra seng af tæpper på gulvet og satte myggenettene op – og snart indfandt søvnen sig.

Alemu fulgte med os ud til faster Yeshi i udkanten af byen, og vi stoppede ved det mest velordnede „slumkvarter“, jeg har set. De små haver var omgivet af velplejede hække, og bag hækkene voksede bananpalmer, majs og smukke blomster.

Yeshi og familien stod klar, straks vi trådte ud af minibussen, og havde vi haft betænkeligheder, blev de i det øjeblik fejlet på gulvet. Vi voksne græd mange tårer, og børnene kunne Yeshi næsten ikke slippe. De fik svingture, blev krammet og studeret. Besøget hos faster Yeshi blev bevægende og helt igennem ukompliceret. Familien tog imod os med varme og stor glæde, og selv om børnene i hvert fald ikke bevidst kunne huske familien, så tog de hele seancen i stiv arm.

Vores 11-årige havde været dårlig i flyet og var det nu igen. Det var, som om spændingen nu blev udløst. Yeshi hjalp

ham udenfor. Hun var helt bevidst om, at han havde været nervøs for gensynet, og vi skulle sidenhen flere gange forundres over den psykologiske indsigt, familien naturligt besad.

Indenfor blev der disket op med så meget dejlig mad, at vi bittert fortrød det voldsomme morgenmåltid, vi havde fortæret. Familien må have brugt en formue på mad og sodavand, og vi klemte selvsagt så meget ned, som vi overhovedet kunne ...

Det blev et meget dejligt møde. Det var næsten, som havde vi kendt hinanden i årevis. Der var en naturlighed imellem os – en humor, en forståelse og en forbundethed, der oversteg alt, hvad vi i vores vildeste fantasier havde drømt om. Yeshis store børn var imødekommende, interesserede og glædede sig over at se deres små fætre og kusiner. En kusine på 13 år havde været i dyb sorg, da Yeshi efter tre måneder og et par pantsatte ørenringe havde været nødt til at give børnene fra sig. Nu gik hun efter en halv times generthed rundt med vores yngste og viste hende området, sad med hende på skødet og forærede hende et fint armbånd. Sår blev helet både her og der.

Faster Yeshi og en af de ældste sønner drog med os op i højlandet for at besøge den landsby, som vores børn er født i, og ikke mindst deres biologiske far. Vores yngste glædede sig til at se, hvor hun var født, se kirken, som hun blev døbt i, og se, hvor den biologiske mor ligger begravet. Den gode stemning havde gjort det overflødigt at spørge, om vi skulle af sted. Alle var indstillet på det, og beslutningen havde, som det oprindeligt var vores håb, truffet sig selv.

Seks timers kørsel i begge retninger ventede os, men planen var at gøre turen på én dag. Overnatningsmulighederne var ikke åbenlyse.

Vejene blev mere og mere u fremkommelige, desto højere vi kom op. På bagsædet hoppede de unge mennesker, så hovedet ramte loftet, og foran sad vores 11-årige og lod Yeshi høre med på i-pod'en. Udenfor fordelte heste og æsler sig på grønne enge mellem runde bjerge og brusende vandløb. Gule blomstermarker lyste op imellem t'eff og andet korn. Vi sad fast i mudderet et par gange og mødte både hestevogne og den daglige bus. Foran landsbyskolerne stod rækker af børn i skoleuniformer, og under trækrønerne forsamledes mændene.

Vi nåede landsbyen, netop da skolebørnene fik frokostpause. Den store plads midt i landsbyen fyldtes derfor hurtigt op af nysgerrige børns insisterende blikke, og snart stødte resten af landsbyen til.

Omtrent firehundrede landsbyboere fulgte os rundt i landsbyen, mens nogle mænd med kæppe sørgede for en smule afstand. Det blev en surrealistisk oplevelse, og det var først, da vi blev gelejdet ind i en lille kaffebiks, at det for alvor gik op for os, hvor vi befandt os.

Til at begynde med havde vi nogenlunde fred, men snart blev der sat ekstra bænke ind, så flere kunne følge med i den usædvanlige forestilling.

Den forbundethed, der er del af et møde med ens børns biologiske familie, er helt ubeskrivelig. Vi var sprøde og grådlabile i flere timer efter mødet med den biologiske far. Der er så mange følelser, der trænger sig på i et virvar af tanker – og det blev derfor vores redning, at bilen kørte fast i muddret endnu engang. Pludselig var der noget konkret at forholde sig til.

Ud af majsmarkerne og fra små muddrede stier dukkede hjælpsomme mennesker op. De stod der i muddret og skubbede og maste sammen med os i timevis, indtil mørket faldt på. Det lykkedes endelig Alemu at få kontakt til politiet i en nærliggende lidt

større landsby, og efter et par timer lykkedes det dem at skaffe en firhjulstrækker. Den klarede sagen på under to minutter, og vi kunne lade hyænerne bag os og gå til ro under et uldtæppe på en lille pension...

Tilbage i Bahir Dar sagde vi farvel til Alemu, minibussen og vores chauffør. Jeppe og Maria måtte også snart hjem, men inden da nåede vi at se The Blue Nile Falls – en fantastisk oplevelse, selv om to tredjedele af vandet i dag bliver ledt uden om vandfaldet og brugt i et kraftværk.

En sejltur til øen Uhiret Kidame og Nilens udspring, en vandring på markedet og endnu et besøg hos Faster Yeshe blev det også til, inden vi forlod Bahir Dar og drog mod Gondar.

På vejen mod Gondar besøgte vi Awuramba, et landsbyco-operativ som lever af landbrug og tæppevævning. Vi fik en rundvisning i den primitive, men fine skole, så plejehjemmet, som bestod af et rum med små huller i væggen – et hul til hver beboer, besøgte væveriet og var inde i lægeklinikken. De gode intentioner til trods var stemningen næsten koldkrigsøsteuropæisk, og smil og spontanitet var ikke udbredt.

Vi besøgte også Maksegna – tirsdagsmarkedet i byen af samme navn, og da vi nåede Gondar (en lille køretur på et par timer) var vi enige om, at den seneste uges intensitet krævede nogle dages afslapning.

Gondar viste sig at være perfekt til formålet. Personalet på Belegez Pension forelskede sig i vores børn fra første dag, og det medbragte sjippetov viste sig at være en icebreaker på hele vores rejse. Hvor vi end kom frem, var der voksne, som liige kunne huske et trick fra barndommens gade. Det blev ganske enkelt nogle dejlige dage, hvor vi mest læste bøger, spillede kort, snakkede og sjippede. Og så besøgte vi Kong Faisals slotskompleks, som var en god ramme om gemmelege og drama.

I Simienbjergene findes der kun en overnatningsmulighed, og den er dyr. Et økologisk byggeri med luksurmøbler og rigtige dyner med hvidt sengelinned. Langt over vores budget. Alligevel besluttede vi os for et par dage i højderne. En times kørsel fra destinationen måtte vi betale et beløb, og ind i vores minibus steg to mænd – den ene med et stort gevær. De meget smilende og hjælpsomme herrer viste sig at være henholdsvis guide og vagt, og selv om vi jo ikke havde tænkt os at tage på decideret trekking, ja så var de faktisk ganske rare at have med, for de kendte alle de gode steder og vidste, hvor geladabavianerne holdt til.

Hotellet havde ikke registreret vores booking, så den første nat rykkede nogle ansatte sammen i ét værelse, og vi fik deres køjesenge og tæpper. I det hele taget var hotellet ikke vant til, at man kom på egen hånd, så da vores minibus lod vente et par timer på sig, da vi skulle hjem, blev de bekymrede – og det gjorde vi for så vidt også, for vi havde ikke flere kontanter. Men bussen kom, og vi vendte tilbage til Gondar for endnu et par dage, inden vi med fly drog til Lalibela.

I Lalibela findes de gamle udhuggede kirker, som burde være på listen over verdens vidundere. Vi tilbragte en dejlig dag på strømpedefødder over slidte tæpper, men som udgangspunkt var byen meget præget af turisme: Et par af præsterne bar solbriller for at beskytte sig mod turisternes blitzlys, og langs den krogede gade bugnede boderne af souvenirs af tvivlsom kvalitet. Vi blev der kun længe nok til også at besøge et gammelt kloster, og begav os derefter den lange vej mod Addis Abeba.

To dage tog turen, og vi var glade for, at kun en firhjulstrækker havde været tilgængelig, for ellers havde vi ganske enkelt aldrig nået målet. Kineserne var ved at anlægge vejen sydpå, og japanerne byggede den, der skulle gå nordpå. Vi kørte derfor det meste af vejen på sten, grus og mudder – bilen gik i stykker, og det ene hjul punkterede.

Turen var imidlertid alle strabadserne værd: Vi kørte imellem bananpalmer, papayatræer og frodige marker. Vi så dromedarer og kørte inde i skyerne. På bussernes tage stod geder og får, og langs landevejene

kunne man købe brænde og saftige appelsiner. Selv om børnene på det tidspunkt var ved at være mætte af oplevelser, blev de fortsat fangne af det, vi så, og de klarede turen uden at kny.

Addis Abeba blev kun en mellemlanding, inden vi tog sydpå til Ziway, en muslimsk by med farverige arabisk inspirerede huse. Om aftenen kom fiskerne ind fra den store sø med dagens fangst, og marabustorke, ibis og fugle med flotte frisurer samledes i området for at spise afhugne fiskehoveder og andet affald.

Et par fiskere tog os med på besøg hos hans mor, der som den eneste beboede en lille ø. Det var også her, vi så kæmpestore nilvaraner og filtrede baobabtræer. Flodhestene hørte vi kun, men de var der et sted...

I Addis Abeba indrømmede vi vores turiststatus og tog ud til efterkommerne af Haile Selassies løver; dem kunne børnene nemlig huske. Vi besøgte også Entotomarkedet og Merkatomarkedet – Afrikas største af slagsen. Og så var vi på Naturhistorisk Museum, hvor en overudstoppet leopard vågede over alskens væsner i sprit, hoveder af hyæner og meget, meget andet. En frustreret professor klagede sin økonomiske nød og sammenlignede vilkårene på stedet med Londons flot udstyrede naturhistoriske museum, Workaferahu fik endelig en bog med billeder af Etiopiens dyreliv, og vi gik derfra en stor oplevelse rigere.

Faster Yeshis ældste datter er bosat i Addis og har ingen intentioner om nogensinde at vende tilbage til provinsen. Hun havde aldrig set vores børn før, men var, da vi mødtes med hende og Alemu, alligevel så rørt, at hun græd, da hun tog afsked med os – og så bekymret over især Zemedhun, som var så relativt stor ved overdragelsen, at hun efterfølgende ringede til os for at spørge, om det nu virkelig kunne passe, at han trivedes så godt. Det kunne vi heldigvis forsikre hende om!

Også AC's børnehjem aflagde vi besøg, og selv om ingen på forhånd havde den store lyst, blev det faktisk et fint besøg. Personalet kunne huske vores børn, og alle de små børn, der ventede på deres nye familier, gav anledning til gode snakke.

Vi rejste fra Etiopien med en følelse af vemod. Det var på en måde som at rejse fra sin elskede, fordi så mange bånd var blevet genskabt og knyttet, og fordi vi vidste, at der vil gå lang tid, før vi igen har råd til at rejse dertil. Vi savner fortsat menneskene, lydene, lugtene, maden, solen og selvfølgelig det uforstyrrede samvær en sådan rejse giver mulighed for. Vi var virkelig kun af sted i en måned, men det føltes som lang tid, og efterdønningerne vil vare en evighed. ■

FOTO ILLUSTRERER IKKE ARTIKEL

En dejlig lille dreng, der elsker at gynge.

FOTO ILLUSTRERER IKKE ARTIKEL

En glad follepige på 5 år og født i Kina.

FOTO ILLUSTRERER IKKE ARTIKEL

Vincent og Veronica, født i Bolivia. Her på ferie i Florida.

FOTO ILLUSTRERER IKKE ARTIKEL

Så er det tid til teater. Prinsen hedder Emma og prinsessen er Ida, begge 10 år og født i Kina.

I Danmark er jeg ikke født, der har jeg hjemme

Har et adoptivbarn behov for at opretholde kontakt til børnehjemmet og dets biologiske familie? Eller vokser behovet ud af adoptivforældrenes gode intentioner om åbenhed og deraf påmindelser om barnets ophav?

Adoptivforældres største udfordring er at balancere åbenhed omkring adoptivbarnets oprindelse med det at undgå, at adoptivbarnet bliver splittet mellem sit biologiske ophav og sine adopterede rødder. Den udfordring står stærkt, uanset om den ene forælder selv er adopteret.

Af Mia Colding-Olsen

Sofie Bay, 41 år, er blandt de første koreanske børn, der blev adopteret til Danmark, og i dag er hun på vej til selv at blive adoptivmor. Sofie og hendes mand, Anders, skal nemlig om få uger til Vietnam for at hente deres 4½ mdr. gamle datter, Emma.

At være adopteret

Som én ud af tre koreanske adoptivbørn er Sofie vokset op i trygge rammer uden at have mærket noget negativt til det faktum, at hun fysisk skiller sig ud fra mængden. Hun har aldrig tænkt over det og gør det heller ikke synderligt den dag i dag, selvom hun selvfølgelig har beskæftiget sig mere bevidst med det i forbindelse med adoptionen.

Kun én ting er værd at nævne, når snakken falder på hendes erfaringer som adopteret. Sofie blev, som hun beskriver det, trukket med til julearrangementer og sommerfester i Korea Klubben som barn, og når hun i dag tænker tilbage på det, var det dér, hun blev mindet om, at hun er en del af en minoritet. At hun er adopteret. At hun er anderledes.

I dag ville Sofie ikke opsøge den form for konfrontation, hvis hun havde haft valget. Hun har derfor besluttet, at Emma ikke skal presses ind i landegruppe-komsammener, men frit kunne lave et tilvalg. Alligevel har hun selv meldt sig ind i Vietnam Landegruppen for at give Emma muligheden for at fortsætte sine relationer med andre adopterede fra børnehjemmet i Vietnam.

Skal, skal ikke ligne

Hvordan beskytter jeg bedst mit barn mod spørgsmål og i værste fald mobning og chikane? Hvordan sikrer jeg mit barns tryghed og trivsel? Svarene er Sofie magtpåliggende, ligesom de er det for alle andre adoptivforældre. Sofie og Anders fandt svarene i Vietnam.

Set i lyset af Sofies koreanske ophav gav det mening at vælge Vietnam ud fra deres ønske om et barn, der på overfladen kunne være deres biologiske barn. Sofie tror og håber på, at det vil gøre det lettere for Emma, at hun ligner sin mor. For som Sofie Bay forklarer det, er det logik i børnehøjde, at hun ligner sin mor og på den måde vil undgå at blive konfronteret med spørgsmål som „Hvor kommer du fra?“ eller i værste fald chikane og racistiske bemærkninger.

Sofie er dog ikke sikker på, at det udelukkende er en fordel for Emma at være en 'usynlig' adopteret. For når hun ikke stikker ud i forhold til sine forældre, så vil omgivelserne måske glemme, at hun har fået en anderledes start i livet. Og det kan gøre hendes institutionsstart og videre udvikling sværere end tilsigtet.

Et veldokumenteret liv

Et andet forhold, der for Sofie og Anders var udslagsgivende, er Vietnams adoptionsbetingelser: Børn fra Hoa Binh, hvor Emma kommer fra, har under opholdet et nært forhold til deres plejer, og adoptivforældrene skal skrive årlige rapporter til børnehjemmet frem til barnet er fyldt 18 år. Rapporter som barnets biologiske familie også har adgang til. Emmas historie bliver således nedfældet og delt med både børnehjemmet og hendes biologiske forældre og søskende.

For Sofie og Anders har denne forpligtelse og den løbende kontakt afgørende værdi – de tror på 100 procent åbenhed, for at Emma skal have mulighed for at opsøge og eventuelt etablere et forhold til sin biologiske familie. Hun skal vide, at hun er adopteret og selv være med til at skrive rapporterne, så snart hun er gammel nok til det. Men er det til Emmas bedste? Eller bliver hun splittet stik imod intentionerne?

Tilvalg eller fravalg

Adoptionsforsker Lene Myong Petersens ph.d. afhandling om koreanske adoptivbørn fra juni 2009 viser bl.a., at når et adoptivbarn bliver spurgt om dét at opsøge slægtninge i Korea, bliver det skrevet ind og fastholdt i et behov og en sammenhæng, som det ikke nødvendigvis vil være en del af eller bidrage til. Gennem tiden har det ganske vidst vist sig, at mange adoptivbørn har haft behov for at overveje og tage stilling til netop dette spørgsmål, men langt fra alle har det. Muligheden for at vælge til bliver til muligheden for at vælge fra.

At have eller ikke have behov

Når i dette tilfælde Sofie og Anders så vælger, at Emma skal kende sin adoptions- og livshistorie grundigt og have mulighed for at etablere et forhold til sine biologiske forældre og søskende, er de så med til at fastholde Emma i et behov, som hun ikke nødvendigvis har? Et behov som hun måske netop får, fordi hun bliver konfronteret med sin baggrund så direkte og konsekvent? Og er det modstridende med deres ønske om at skåne Emma for at blive udsat for spørgsmål og i værste fald chikane, der minder hende om, at hun er anderledes?

Svarene er ikke givet. For ethvert barn, adopteret som ikke-adopteret, har sin individuelle historie og sine unikke behov, og måske gør Sofie og Anders det helt rigtige for Emma. Ifølge Vicedirektør for den formidlende organisation DanAdopt, Pia Brandt, er det afgørende i ethvert tilfælde, at adoptivforældrene, uanset deres egen oprindelse, slipper egne ambitioner og savn og bruger deres empati til at fornemme, hvad barnet reelt har behov for – fra de får det i armene og resten af livet igennem. ■

Gruppetilbud for UNGE ADOPTEREDE I FORÅRET 2010

Psykologerne Lene Kamm og Marie Olsen-Kludt tilbyder gruppeforløb for teenagere mellem 12 og 16 år, som er adopterede.

Når adoptivbarnet bliver teenager, kommer der ofte en ny runde af reaktioner på det at være adopteret. Det kan være frugtbart at have nogle jævnaldrende at dele sine oplevelser og refleksioner med.

Der er plads til 8 deltagere. Gruppen mødes over seks onsdage fra kl. 16.00 – 18.00 på følgende datoer:
d. 10. februar, d. 24. februar, d. 10. marts, d. 24. marts, d. 7. april, d. 21. april og d. 19. maj

Samtaleforløbet foregår i lokalerne hos psykolog Marie Olsen-Kludt, Lundsgade 6, 2. sal, 2100 København Ø
Egenbetaling: 3.000 kr. for hele forløbet. De øvrige udgifter dækkes af midler sponsoreret af Hovedbestyrelsen i Adoption og Samfund.

Optagelse i gruppen vurderes på baggrund af en samtale af en tids varighed med forældre og den unge hos en af psykologerne.

Henvendelse inden den 20. januar 2010 til:

Psykolog

Marie Olsen-Kludt

Tlf.nr.: 30 32 71 30

E-mail: marie@kludtpsyk.dk

Psykolog

Lene Kamm

Tlf.nr.: 40 19 91 28

E-mail: lenekamm@hotmail.com

Hvad adoption også er Seminar i roller, status og rettigheder i adoptionstriaden

Den nyere forskning viser, at der er behov for nytænkning indenfor adoptionsområdet. Seminaret vil derfor fokusere på en mere alsidig og åben indfaldsvinkel til den gængse forståelse af adoption, herunder den globale historiske udvikling omkring reproduktiv sundhed, bortadoption og immigration, den subtile racisme, samt adopteredes, oprindelige mødres og familiers rettigheder.

På seminaret vil forskningen og kunsten gå i dialog med hinanden for bedre at begribe verden.

Med deltagelse af forskere og kunstnere er seminaret organiseret af Enhed for Medicinsk Kvinde- og Kønsforskning, Institut for Folkesundhedsvidenskab, Københavns Universitet, ved M. Laubjerg og B. Petersson.

Seminaret henvender sig til alle, der er interesseret i feltet og afholdes torsdag den 21. januar 2010 kl. 8:30-16:00 i Alexander-salen, Bispetorv 1-3, 1167 København K.

Tilmelding sker efter først-til-mølle-princippet, senest den 11. januar 2010 til:

Nete Poulsen

Tlf.nr. 35 32 74 71

nepo@pubhealth.ku.dk

Deltagerbetaling til forplejning er 100 kroner, som bedes indbetalt til Den Danske Bank: Reg. nr. 0274. Kontonr. 10048273.

Program

08:30 - 08:50	Ankomst og registrering	
09:00 - 09:05	Velkomst	Birgit Petersson, lektor
09:05 - 09:15	Oplæsning af digte	Eva Tind Kristensen, forfatter
09:15 - 10:00	Adoptionens historiske udvikling	Carolina Johnsson, PhD-studerende
10:05 - 10:50	Psykisk sygdom, kriminalitet, køn og oprindelse. Ny registerforskning	Merete Laubjerg, forsker, MPH
10:50 - 11:10	Pause	
11:10 - 12:00	Vi ligner jo (ikke) hinanden: om race, etnicitet og transnational identitet	Lene Myong Petersen, PhD
12:00 - 12:45	Frokost	
12:50 - 13:00	Oplæsning af digte	Joan Rang, forfatter
13:00 - 13:35	Analyse af adoptions-diskursen	Sharmila M. Holmstrøm, PhD-studerende
13:35 - 14:15	Mere end én mor. Interviews med oprindelige danske mødre	Ing-Britt Christiansen, antropolog
14:15 - 14:30	Pause	
14:30 - 15:15	Menneskerettighederne: Et globalt ansvar	Monique Ilboudo, Burkina Faso's Ambassadør for de nordiske og baltiske lande
15:15 - 15:45	Spørgsmål og svar	
15:45 - 15:55	Oplæsning af digte	Eva Tind Kristensen og Joan Rang
16:00	Afslutning	Birgit Petersson

Ændringer i program kan forekomme. Læs mere om forskerne og kunstnerne (sidst i december) på:
http://www.ifsv.ku.dk/ominstittet/afdelinger/almen_medicin/kvinde/forskningsliste

Landsgeneralforsamling 2009 – nu med briller og bolcher ...

**Af Sanne Haagen Pedersen
Lokalafdeling Fyn, deltager ved
landsgeneralforsamlingen 2009**

Allerede på vej tværs over Fyn kan jeg fornemme, at der er noget, der er anderledes, end det har været i flere dage.

Er det fordi jeg endelig er lidt alene med min store datter, der endnu engang sidder og fortæller om det gymnastiktræf med overnatning, som hun skal deltage i samme aften og glæder sig så meget til? Eller er det, fordi jeg ikke er helt tryk ved, at hun tager endnu et skridt ud i livet og vil med til træf? Eller er det, fordi solen skinner – velkommen mor sol, du har været savnet efter mange dage med regn, regn og atter regn? Eller er det, fordi jeg skal deltage i Landsgeneralforsamlingen i Adoption & Samfund på Trinity i Fredericia.

Sikkert en blanding af det hele.

Ja – jeg er én af dem, der igen deltager i generalforsamlingen. Jeg kan hilse genkendende på flere af deltagerne, også selvom vi nu er blevet ældre, og flere af os bærer briller, om end nogen af os kun læsebriller. Heldigvis er der også et par nye, yngre ansigter.

Vi er ca. 3.430 medlemmer i foreningen, og nu sidder vi 25 medlemmer og er med til at bakke op om hovedbestyrelsens arbejde.

Vi bliver budt velkommen af formanden Michael Paaske, og efter en fin gennemgang af bestyrelsens beretning, kan jeg kun opfordre til at læse beretningen, som findes andetsteds i bladet. Jeg undres igen over,

hvor meget bestyrelsen har været igennem det foregående år. Selvom jeg sidder i en lokalbestyrelse og får referater osv. tilsendt, hvor jeg løbende kan følge bestyrelsens arbejde, så kommer det alligevel til at lyde af rigtig meget, når det gøres op på 15 minutter i en beretning. Stor forståelse for at bestyrelsen har brug for flere medlemmer, som kan lave ad hoc opgaver, ligesom Ellen Larsen sidder med regnskabet, og Helle Jespersen sidder med medlemsregistreringen uden for bestyrelsen.

Beretningen indeholdt emner som f.eks. det politiske arbejde og den ny hjemmeside, og vi er da flere, der med stor forventning og glæde ser frem til den. Det forlyder, at den skulle se dagens lys i løbet af foråret. Ak ja, adoptionsforløb og hjemmesider er efterhånden af ligefrem proportion – ventetiden er stigende.

Post Adoption Service – PAS – har været en overvældende succes, midtvejsrapporten kan læses ved at downloade den via Adoption.dk hjemmesiden.

Det særlige tilskud til børn af eneadoptanter – der pt. er ved Menneskerettighedsdomstolen. Held og lykke med sagen.

Det nordiske adoptionsamarbejde – NAC – holder fast ved de etiske og moralske holdninger i adoption. Jeg synes, vi kan være stolte af, at vi har etikken med i vores adoptionsforløb.

Kutyme ved en generalforsamling er, at vi som medlemmer kan stille spørgsmål til bestyrelsens arbejde, og så stiller Michael Paaske os spørgsmålet: „Kan det være rig-

tigt, at vi ikke kan godkende personer med for højt BMI – Body Mass Index, men at yngre bliver godkendt?“

Vi prøvede at tale udenom ved at komme med eksempler, som at manglende motion også er dårligt for vores helbred, at personer med højt BMI, der motionerer, faktisk kan være i bedre form end personer med et normalt BMI, der ikke motionerer, men vi kunne ikke svare på bestyrelsens spørgsmål. Overvægt kan ses, rygning kan – lugtes!

Ellen Larsen styrede os igennem regnskabet, som viste en mindre underskud på ca. 31.000 kr.

I pausen „minglede“ bestyrelsen rundt imellem os deltagere, og flere fik en fin snak uden for referat.

Det var meget glædeligt at se flere nye ansigter stille op til valg, og det var rigtig godt endelig at kunne være med til en skriftlig og demokratisk afstemning. Vi fik en fin præsentation af samtlige personer, som ønskede at stille op – inkl. de bestyrelsesmedlemmer, der stillede op til genvalg. Måske var det det kommende kommunalvalg der bl.a. gjorde, at et enkelt medlem delte bolcher ud? Alle kneb gælder i en valgkamp. Det er dejligt at opleve den forskellighed, som giver sig udslag i, hvorfor medlemmer ønsker at stille op til bestyrelsesarbejdet. Og fint at opleve, at der stadig er personer, som har ressourcerne og overskuddet til at arbejde for vores forening.

Stemningen ved denne generalforsamling var så positiv og rar, det føltes trygt at være med i disse rammer. ■

Vi hører sammen

– præsentation af en håndfuld børnebøger om adoption

Af Marianne Østergaard

Højtlesning er en højt skattet ramme om samvær mellem børn og forældre i danske børnefamilier og betragtes i vide kredse nærmest som en obligatorisk grundpille i en harmonisk og udviklende barndom – en slags forpligtelse for alle forældre, der vil give deres børn den rette sproglige stimulering og den intellektuelle og psykologiske ballast, der gør dem til helstøbte mennesker og duelige samfundsborgere.

Højtlesning skal give udsyn såvel som indsigt – herunder selvindsigt. En god historie rummer et vist moment af identifikation og spejlingsmuligheder for modtageren. Men den rummer også mødet med noget uden for én selv og ens egen verden – mødet med det fremmede, det spændende, det farlige eller det ønskede, måske det uopnåelige.

Adopterede har som bekendt en særlig livshistorie og særlige identitetsmæssige og følelsesmæssige problemstillinger. At det er

godt at forholde sig åbent, undersøgende og spørgende til sin adoptionsidentitet så tidligt som muligt og op gennem hele opvæksten, er der næppe delte meninger om i dag.

Litteratur kan være en rigtig god indgang til at tage hul på forskellige sider af adoptiv-identiteten – et godt afsæt for samtale mellem barn og forældre om det at være adopteret og at være en adoptivfamilie.

Bøger med adoption som tema går naturligtvis direkte til „sagen“, men det behøver ikke at være bøger med adoption som tema, for at de spejler og bearbejder de problemstillinger, adoptivbørn har at arbejde med: Tvivl om identitet og tilhørsforhold, søgen efter sine rødder m.m.

Der findes faktisk en hel del bøger om adoption – imponerende mange, når man tager i betragtning, at kun omkring én procent af en årgang er adopteret.

Her vil jeg præsentere nogle billedbøger, der især henvender sig til førskolebørnene.

Hvordan blev vi en familie? Hvordan kom du hertil? Hvad binder os sammen? Det er det fælles tema for bøgerne.

Hjertebarnet

Hjertebarnet – et eventyr om adoption er en mild historie om en adoptivfamilies tilblivelse fortalt for de mindste.

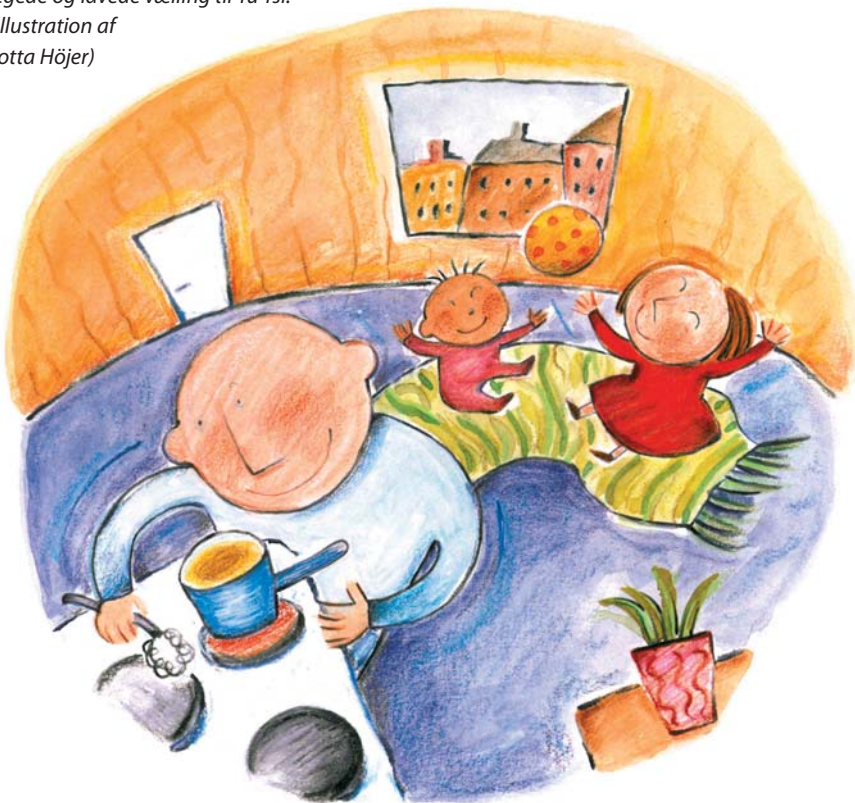
Adoptivfamilien bygger – som titlen siger – på hjertebånd frem for blodsband.

Bogen er fortalt i tredje person – med forældrenes synsvinkel. Selv om den starter med at fortælle om det lille barn, der vokser i sin biologiske mors mave, skifter den hurtigt scene til de forældre, der brændende ønsker sig et barn. Den fortæller om deres ventetid, deres fantasier og tanker og om deres forberedelser til barnets ankomst. Så kommer mødet med det fremmede land på den anden side af jorden, hvor deres lille pige er født – et land med fremmede dufte og lyden af tusinde cykler i gaden. Og endelig kommer dagen, hvor de overtager deres datter, fulgt af dage på hotellet, hvor

Sammen om en god bog
på et hotelværelse i Nepal.
Saroj er fire år.
Foto: Elin Østergaard.

Hjertebarnet: „Så gik de hjem og legede og lavede vælling til Tu Tsi.“
(Illustration af Lotta Höjer)

kænguruer gerne have en pung at varme sig i, og alle kængurumødre vil gerne have en unge i pungen. Lillerøds mor forklarer, at nogle kængurumødre har så mange små kænguruer, at de gerne vil give nogle af dem til andre kængurumødre, der ikke har nogen unger – selv om de elsker alle deres unger.

Det vigtigste ved en kængurufar er ikke farven, men at han er stor og stærk og laver sjov om aftenen, og lærer én at hoppe rigtige kænguruhop og køre på cykel. Og det vigtigste ved en kængurumor er heller ikke farven, men at hun er dejlig og blød og altid giver én et knus og altid har tid til én og har en pung, hvor man kan være rigtig tryk.

Så skulle kønsrollemønstret være slået fast! Og skulle man være i tvivl, er mødrene dem med tørklæde på.

Kænguruerne har altså både menneskelige attributter og egenskaber (går med tøj og kan cykle), men er samtidig kænguruagtige: De putter ungerne i deres pung og hopper kænguruhop.

Morale: „En far og en mor elsker deres unger, også selv om de måske har en anden farve end dem selv.“ Og det er jo i sig selv fornuftigt nok.

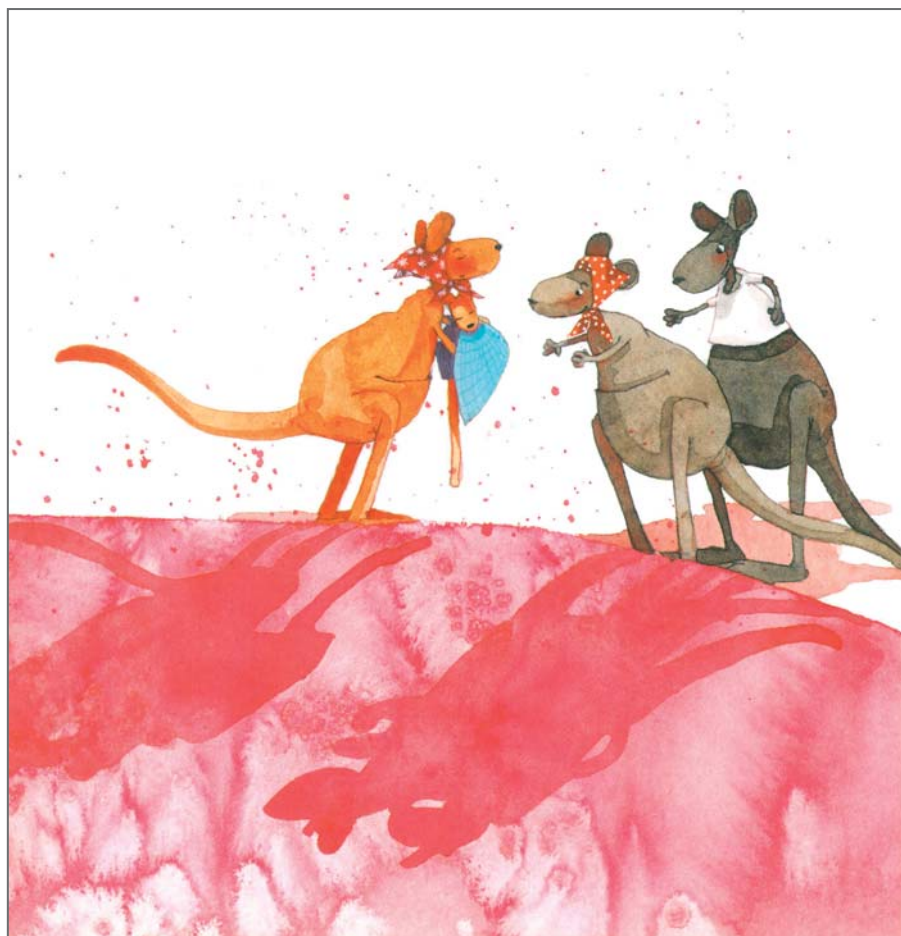
de langsomt lærer hinanden at kende inden den lange rejse hjem. Her fortæller bogen om det konkrete puslearbejde med vælling og bleer og om leg og musik. Så kommer flyveturen hjem, mødet med familien og til sidst hverdagen derhjemme.

Tonen i fortællingen er delvis hentet fra eventyrene, og den er bygget over en skabelon, der kunne være forældres fortælling til et lille barn, om hvordan det gik til, at de blev en familie. Den beskriver den store kærlighed og glæde, der binder familien sammen – eller i hvert fald forældrenes glæde over at være blevet forældre – og forældre til netop dette barn. En sympatisk bog, men den læner sig betænkeligt op af den sentimentalitet, som mange af os adoptivforældre ikke helt kan frskrive os, når det gælder vores børn.

Tegningerne er enkle og runde og holdt i blide, varme farver – en smule stiliserede og upersonlige. Det er sikkert ganske passende til mindre børn på 2-4 år, men for de lidt større børn ville en større visuel detaljering være inspirerende.

Lillerød har to mødre

I *Lillerød har to mødre* er adoptivhistorien henlagt til dyreriget, og dens univers er derfor selvfølgelig ikke realistisk. Fortællingen er stiliseret som en slags fabel. Lillerød er en rød kænguru-unge, der har brune forældre. I bogens univers findes der røde, brune og hvide kænguruer. Uanset farve vil alle små

Lillerød har to mødre: „Det var sådan det var med din første mor. Hun elskede dig meget højt, men hun havde altså ikke den plads i pungen, som du skulle bruge. Og hun vidste, at din far og jeg så gerne ville have en lille kænguru.“ (Illustration fra bogen)

Da du kom blev vi en familie: „Lisa putter sig ind til sin mor. Hun glæder sig. For historien om, hvordan far og mor fik Lisa for længe, længe siden, er en helt speciel historie. Det er hendes historie. Og det er historien om hendes familie.“ (Illustration af Almud Kunert)

En historie om adoption

Da du kom blev vi en familie og Du hører til hos os er begge oversat fra tysk, og både handling og fortælleform ligner hinanden så meget, at det især er billedsiden og hovedpersonens køn, der adskiller de to bøger fra hinanden.

Begge bøger handler om et barn på fire-fem år, der gerne vil have fortalt (repeteret) historien om, hvordan deres familie blev skabt. Begge bøgers hovedforløb fortælles i nutid, men med lange passager i et fortidsplan, hvor forældrene fortæller barnet om, hvordan det hele gik til, og det er naturligvis fortalt i datid. Pudsigt nok bliver det i begge bøger fortalt, at vejen går forbi Statsforvaltningen, og i begge bøgers statsforvaltning er der en (flink) dame, der forklarer, at når man får børn på den måde, hedder det „at adoptere“. Der er ganske vist nok børn i alders-/målgruppen, der ikke ved, hvad adoption er, men det kommer alligevel til

at fremstå lidt kunstigt i historien at udpensle det på den måde midt i handlingen – specielt da begge bøger som undertitel hedder „En historie om adoption“. Så det vil være naturligt for den voksne oplæser ved bogens start at introducere begrebet „adoption“ for det lyttende barn, hvis det ikke kender det i forvejen.

I begge historier optræder der et fotoalbum med hele barnets historie, og i begge bøger ender det med, at cirklen sluttet ved, at barnet tegner en tegning af sin biologiske mor, og sætter den ind i albummet.

Begge disse bøger handler i øvrigt om et indenlands adopteret barn, og „race- eller farveforskellen“ mellem barn og forældre tematiseres ikke.

Da du kom blev vi en familie

Da du kom blev vi en familie handler om den livlige Lisa på fire-fem år. Hun er glad for at tegne – allerhelst tegninger af sin familie:

mor, far, katten Konrad og sig selv. Og hun elsker at høre historien om, hvordan far og mor fik hende, for „det er en helt speciel historie. Det er hendes historie. Det er historien om hendes familie.“

I familien har de det ritual omkring den historie, at de samtidig kigger i „det store fotoalbum med hjertet udenpå“.

Moren fortæller hele historien lige fra første møde i Statsforvaltningen, den lange ventetid, euforien, da beskeden om Lisa endelig kommer, det første møde med „den sødeste baby, vi nogensinde havde set“, og hvordan de kommer hjem og introducerer Lisa for katten Konrad: „Det er Lisa, vores datter. Nu skal hun bo hos os. For altid“.

Illustrationerne i bogen er fulde af farver, energi, humor og sjove detaljer. De er meget karakteristiske og personlige, fordi de er fyldt med skæve, væltende linjer. Der er gjort meget ud af at illustrere familien som en sjov og kreativ familie, hvor udfoldelse, rummelighed og hjertevarme er vigtigere end orden og tjek på tingene.

Du hører til hos os

Du hører til hos os starter på Thomas' fire års fødselsdag. Tante Lene, som er en af fødselsdagsgæsterne, er gravid, og Thomas får lov til at lytte til maven, og de taler om graviditetens mirakel. Om aftenen, da gæsterne er gået, spørger Thomas sin mor, om han også har ligget i hendes mave. Og det har han jo ikke, så moren får lejlighed til at fortælle hele historien om, hvordan de blev en familie. Vi får hele forløbet: ansøgningsproceduren, to års ventetid med tændte mobiltelefoner, første besøg hos nyfødte Thomas på hospitalet og afhentning af ham den følgende

Du hører til hos os: „Vi er en rigtig fodkildefamilie,“ siger Thomas.“ (Illustration af Verena Ballhaus)

dag (kunne næppe forekomme i Danmark), køreturen hjem, den første flaske med pulvermælk, første bad, første tur i barnevognen og første fødselsdag.

Bogen slutter med, at Thomas laver en tegning af sin biologiske mor med barn i maven til albummet, og at forældrene fortæller ham, at for fremtiden vil de holde to fødselsdage for ham: årsdagen for hans fødsel og årsdagen for hans ankomst til familien.

Illustrationerne virker lidt stive, gammeldags og ubehjælpssomme, men en ting, der især irriterer og distraherer, er en krone, som Thomas har på på mange af tegningerne. Det er ikke forklaret, hvad det går ud på. Er det, fordi han har fødselsdag i rammetegningen? Eller fordi han er „den lille prins“ i familien?

Bogens bedste illustrationer er faktisk nogle helt enkle tusch-tegninger, der illustrerer forældrenes fortælling – altså en slags tegnede talebobler.

Både *Da du kom blev vi en familie* og *Du hører til hos os* fortæller – ligesom *Hjerte barn* – om familier, der er fulde af overskud og kærlighed, humor og varme. Der er ikke gjort meget ud af eventuelle problemer – undtagen delvis et abstrakt savn over ikke at have ligget i sin mors mave.

Det er ikke sikkert, at det er en mangel, at der ikke problematiseres. Det er formentlig helt passende til en målgruppe af førskolebørn. Og hvis målgruppen også er ikke-adopterede, kan man måske endda hævde, at det er pædagogisk hensigtsmæssigt at fastslå, at adoptivfamilier er mindst lige så gode og rigtige som andre familier. Og adoptivfamilier skal jo være „overskudsfamilier“, men ikke desto mindre betyder det, at bøgerne får en snert af noget idylliserende og selvhøjtideligt – iscenesættelse af den „gode“ og „rigtige“ familie, og selvgodheden lurer lige under overfladen.

Her adskiller *Joels familie* sig med sin ironiske distance bl.a. illustreret af den måde historiens børn bramfrit diskuterer og taler om, at forældrene skal være „flinke“.

Joels familie

Scenen er børnehaven, og udgangspunktet er de andre børns spørgsmål og undren over, hvordan det hænger sammen, at Joels forældre slet ikke ligner Joel af udseende. Når de andre børns forældre kommer og henter dem, kan man straks se på den ydre lighed, hvem det er, der skal hentes.

At der er ligheder i væremåde mellem Joel og hans forældre kan børnene sagtens få øje på, men det er udseendet, der ikke passer sammen.

Historien er fortalt i tredje person, men i børnehøjde. Børnenes forestillinger, fantasier, spørgsmål og kommentarer er indlejret

Joels familie: „Så orkede de måske ikke at lave mad og gøre rent, og så skulle det lille barn gøre det hele selv.“ (Illustration Emma Adbåge)

i en rap dialog mellem børnene indbyrdes, og mellem børn og pædagoger. Og den dialog er virkelig velfungerende og morsom.

En dag i frugt-pausen (et rigtigt institutionsbegreb!) kommer de til at tale om, hvorfor Joel ikke ligner sine forældre. Joel fortæller, at det er fordi, der var en anden mor, der havde ham først – og alle børnene bliver nysgerrige og en af drengene får et stykke æble i den gale hals af bare overraskelse og iver.

I dialogen mellem børnene og pædagogen får bogen stillet nogle af børns typiske spørgsmål og via pædagogens stemme givet svarene – og pædagogens nøgterne svar holder den fornødne distance til ikke at være patroniserende eller sødladne.

Pædagogen har gode, afbalancerede svar på, hvorfor Joel ikke kunne blive hos den første mor og far – krydret med et passende antal „måsker“er“, fordi de jo ikke i detaljer kender Joels historie, som det gælder for så mange adoptivbørn.

Det er faktisk et rigtig godt fortælle-mæssigt greb at indlejre spørgsmål og svar

i denne børn-voksen-dialog uden for familiens ramme.

Da børnene foreslår, at de skal tage hen på et børnehjem og hente et barn, fortæller pædagogen, at der stilles krav til dem, der skal adoptere et barn. Bl.a. skal man være voksen, flink og rask.

Og det er meget humoristisk beskrevet – og godt set – hvordan børnene fabulerer over, hvor galt det kunne gå, hvis nogen hentede et barn og ikke var raske. „Så orkede de måske ikke at lave mad og gøre rent, og så skulle det lille barn gøre det hele selv.“ Og på billedsiden ser man så to sløve voksne sidde og snakke i telefon og fylde sig med spaghetti med ketchup, mens barnet er helt udaset af husarbejde.

Personerne på tegningerne i bogen er på en måde befriende grimme, med blege runde hoveder og små stikkende øjne – men til gengæld er der måske ikke megen identifikation i disse ucharmerende mennesker. Og ligesom i *Hjerte barn* er figurerne lidt upersonlige.

Miljøet er til gengæld fuldt af præcise detaljer, f.eks. børnenes klodskasser med navne på, en opslagstavle med beskeder og en bunke fejemøg, klar til at blive fejtet op lige før børnehavens lukketid.

Ida fra Indien – om hvordan jeg fik en ny mor

Ida fra Indien er også en historie om en adoption og en adoptivfamilies tilblivelse, men her er det barnet, der er fortæller. Synsvinklen er barnets, hvor det i de andre bøger er den voksne/alvidende fortæller.

Det er naturligvis en særlig udfordring for en voksen forfatter og kræver stor lydhørhed for børns sprog og tankegang at lade fortælleren være et barn, men det er faktisk lykkedes fint.

Min søn, der ganske vist er ældre end målgruppen, har været medlæser på bøgerne, og han giver *Ida fra Indien* det skuds-mål, at den er mere *realistisk* end de andre – mere dokumentarisk. Og det er positivt.

Bogen fortæller nemlig, at børn også har en mening om, hvad de ønsker sig af en familie, og hvem de gerne vil have – eller ikke have – som forældre. Og den fokuserer på, at adoptivbørn også har haft et liv, før de blev adopteret.

Bogen starter sådan: „Da jeg blev født i Indien, hed jeg Jamuna. Nu bor jeg i Danmark og hedder Ida. Ida Jamuna. Det er fordi jeg er adopteret. Nu skal du høre, hvordan det gik til.“

Derpå beretter fortælleren om sin tidligste barndom sammen med sin *ama* og *baba* (mor og far), hvor de var en lykkelig familie – bortset fra den evigt truende sult – lige indtil moren døde i barsels seng, og faren afleverede Jamuna på et børnehjem, for at hun skulle få en ny familie. „*Babaer* passer ikke børn alene i Indien,“ forklarer hun.

Hun fortæller om, hvordan hun boede længe på børnehjemmet uden at få en ny familie, og hun savnede hele tiden sin *ama*. På børnehjemmet sover hun sammen med de mindre børn – dog ikke babyerne – og der er en masse larm på grund af de mange børn. Damerne, der passer dem, er som regel søde nok, men de har ikke tid til at lege med børnene. Der er ikke mange udfoldelsesmuligheder på børnehjemmet, og en dag bliver Jamuna skældt ud, fordi hun har leget med nogle løg i skuret – „men vi måtte altså ikke lege med maden.“

„Sommetider kom der nogle underlige lyserøde mennesker og tog en af babyerne eller rollingerne med sig. Damerne på børnehjemmet sagde, at det var deres nye familie.“

Jamuna funderer over, hvor mærkeligt det er med sådan nogle forældre, der ser helt anderledes ud end børnene, og tænker:

„Jeg ville ikke have sådan en mærkelig lyserød familie. Jeg ville have en brun familie lige som mig selv.“

Men det ene år går efter det andet, og de lyserøde familier kommer altid efter babyerne. „Der var vist alligevel ingen, der ville have en stor pige på fire år – snart fem.“

Det fortælles, hvordan hun efterhånden vænner sig til børnehjemmet, og savnet af forældrene langsomt fortager sig, uden at det dog betyder en lykkelig tilværelse:

„I begyndelsen kunne jeg ikke lide at bo på børnehjemmet. Men senere, da jeg havde ventet på en ny familie i meget, meget lang tid, var det ikke så slemt. Bare kedeligt og ensomt.“

Da hun langt om længe får besked om, at hun skal have en ny mor, som er lyserød, er hun ikke begejstret i starten:

„Jeg ville jo ikke have en lyserød familie, heller ikke nogen lyserød mummy. Så lagde jeg albummet ind under madrassen i min seng og ventede videre på en ordentlig familie, en brun familie.“

Men der går en rum tid, inden den lyserøde mor dukker op, og Jamuna når at blive mør, fordi det er så kedeligt og trist at bo på børnehjemmet, så hun tænker, at det måske alligevel ikke ville være så slemt med en lyserød mummy.

„Jeg ville i hvert fald hellere have en lyserød mummy, end at blive på børnehjemmet i al evighed.“

Men der går endnu længere tid, inden der sker noget:

„Hvis hun virkelig ville være min nye familie, kunne hun godt tage at skynde sig lidt. Det var lige inden jeg blev syv år, at det skete – det med min nye, lyserøde mummy.“

Så begynder hun at blive bange for, at den nye mor alligevel – når det kommer til stykket – vil foretrække en af babyerne frem for en stor pige på næsten syv.

Men sådan går det jo ikke: Mor og datter mødes og påbegynder prøvende og forsigtigt deres nye liv som familie – med gode viljer og udstrakte hænder fra begges side.

Dér, hvor *Ida fra Indien* er stærkere end de andre bøger, er den gennemførte brug af barnets synsvinkel og oplevelsesperspektiv, og dens indgående beskrivelse af tilværelsen før adoptionen, hvilket forlener fortællingen med større autencitet.

Omvendt kan man sige, at det måske ikke har lige stor relevans for alle børn at få eller genopleve dette perspektiv. Det er meget muligt, at det ikke er lige så væsentligt for børn, der er adopteret som små, som dem der er ældre. Men når det gælder de (oplæsende) voksne og børn, der ikke selv er adopteret, er det perspektivudvidende at få tilført denne vinkel på adoption.

Illustrationerne i bogen er noget nær det mest specielle, jeg har set. Det er fotos, som er gjort slørede, ved at slå pixels sammen til meget store ensfarvede områder. Om det fungerer, er sikkert en smagssag. Det er klart, at sløringen er bevidst, for at menneskene på fotografierne ikke skal kunne genkendes. Man kan spørge sig selv, om det så ikke ville have været en bedre løsning med tegnede illustrationer. Omvendt kan det ikke nægtes, at det bidrager til fornemmelsen af autencitet, at der er brugt fotos, selv om de på grund af sløringen næsten er abstrakte. Døm selv!

Ida fra Indien: „Min prinsesse, sagde hun og tog min hånd. Vi stod længe og kiggede på hinanden. For at blive en rigtig familie, tror jeg nok.“ (Illustration af Kirsten Korning)

Ønskepige

Ønskepige er oversat fra norsk og handler om eneadoptantfamilien – lige som Ida fra Indien i øvrigt også gør – men i *Ønskepige* er det helt centralt i handlingen.

Nora er med sin mor ude og ro, og da de har kastet anker ude i bugten, beder Nora mor om at fortælle historien om dengang mor blev hendes mor – selv om Nora selv kender den historie bedre end nogen anden, fordi de har genfortalt den så ofte.

Resten af bogen udspiller sig faktisk som en dialog mellem Nora og hendes mor om, hvad der gik forud for, at de blev mor og datter.

Først hører vi, hvorfor mor ikke har nogen mand at få børn med – og vi hører om tre umulius'er, der blev valgt fra. Derpå følger afsnit om, hvordan ideen om adoption opstod, om ansøgningsprocessen, ventetiden, rejsen til Kina – og så endelig mødet mellem mor og Nora på halvandet år.

Nora stiller spørgsmål og supplerer mors fortælling, og vi hører om mors spænding og nervøsitet: „Tænk, hvis du blev bange, når jeg ville tage dig med.“

Men mødet mellem mor og Nora går overvældende uproblematisk: Nora skriger ikke lige som de andre babyer, der bliver overdraget samtidig, men tager derimod fat i mors hår og holder fast, og mor stryger hende over kinden.

Bogen handler om mors tanker og følelser gennem hele forløbet – ikke Noras – men udpenslingen af mors følelser har til formål at bekræfte for Nora, hvor meget hun er mors ønskepige.

Bogen slutter med, at Nora spørger mor, om hun er ked af, at det gik galt med mændene. Svaret er „nej“, og begrundelsen og moralen er: „Jeg tror, at alle, der er bestemt for hinanden, og som hører sammen, finder hinanden før eller siden. Lige meget, hvor langt man må rejse, og hvor længe man må vente. Se bare på dig og mig“.

Det er et sympatisk projekt at udgive en bog med fokus på eneadoptantfamilien og at afproblematizere og afmystificere den. Jeg synes ikke desto mindre, at denne bog er lidt klæg i sin idylliserende fremstilling. Og med alt for meget fokus på hele tre umulige mænd, frem for forholdet mellem Nora og hendes mor og måske deres familie og venner – og Noras tanker og følelser.

I modsætning til de andre bøger, der er billedbøger med henblik på oplæsning for før-skolebørn, er denne bog, som er en del af Zoom-serien, vist nok beregnet på de yngste læsers egen læsning. Men den kan sagtens bruges til begge dele.

Illustrationerne er lidt stive og éndimensionelle – der er ikke så meget til at udfordre fantasien eller at gå på opdagelse i.

Ønskepige: "Det er 'Nora-og-mor-dag' i dag." (Illustration af Kåre Martens)

Min søster fra Olivia

Min søster fra Olivia handler om at blive storesøster – men under de særlige omstændigheder, at lillesøster adopteres fra „Olivia“.

Bogen har barnets synsvinkel og er fortalt i første person af en jeg-fortæller, en pige på 3-4 år, som også er adopteret fra „Olivia“. „Olivia“ er en omskrivning af „Bolivia“ – fordi hun som lille ikke kunne sige „Bolivia“ og nu har holdt fast i navnet „Olivia“, som hun synes bedre om.

Fortælleren skal have en ny lillesøster, og bogen handler om rejsen til Bolivia, mødet med den nye lillesøster og hendes indoptagelse i familien.

Hun glæder sig til at få en lillesøster, der er på samme alder som hendes bedste ven i børnehaven, men det første møde bliver en skuffelse:

Min søster fra Olivia: "Den bamse, som jeg havde købt til hende sammen med mor, ville hun ikke have, hun smed den væk hele tiden, kastede den ned i jorden. Det var ikke særlig sødt gjort." (Illustration af Solveig Kjær)

„Jeg syntes, hun var meget stor, større end en lillesøster skal være. Hun så ikke glad ud og var heller ikke så sød.“

For eksempel er hun ikke sød ved den bamse, familien har med til hende. „Min mor og far sagde, at de var fordi hun ikke havde lært at passe på en bamse.“

I bogen forklares det, hvad et børnehjem er, og vi får at vide, at lillesøster, Maria, skal blive der nogle dage, inden de kan få hende med hjem.

„På hendes børnehjem havde børnene ikke sovedyr, de havde bare deres senge, heller ingen dyner eller hovedpuder. Der var mange ting, de ikke havde.“

Da de så får hende med, bliver hun vasket i noget speciel shampoo og smurt ind i noget mærkeligt creme for at komme af med „noget, der hedder fnat, lus og baggesiller... Maria skreg i vilden sky, da hun blev vasket, det gør jeg ikke, for jeg er stor“. Man ser og hører det levende for sit indre blik og øre: den lille fortvivlede og den større, der så som modstykke er ekstra artig og „fornuftig“.

Det er fint beskrevet med enkle virkemidler, hvor trøstesløs et nyankomment adoptivbarn kan være, og hvordan den ældre jeg-fortæller tilskriver det aldersforskellen og ikke den forskel, at hun selv er på sikker grund, mens lillesøsteren som ny i familien er utryk og bange for, hvad der skal ske.

„Den første aften, da hun kom med os hjem, var hun ikke rigtig glad. Hun stod henne ved døren med sine sko i hånden og græd. Mor sagde, at det var fordi hun var bange for alt det nye. Heldigvis blev hun hurtigt glad for at være hos os.“

Bogen fortæller videre om, hvordan den store søster skal lære den lille en masse ting, som f.eks. at bruge svømmevinger, og hvordan man passer på sine bamser og dukker. Vi hører om, hvordan der er i „Olivia“ med flotte papegøjer, spyttende lamaer, farlige leoparder og fattige mennesker. Derefter hører vi om livet i Danmark, hvordan det er at være to søskende, der må deles om forældrenes opmærksomhed og kærlighed, men til gengæld også har en masse sjov sammen.

Bogen er fuld af fine iagttagelser og ræsonnementer fra børnehøjde, men teksten er sine steder lidt opremsende og jappende, bl.a. fordi der kun adskilles med komma i lange passager, hvor der er tale om afsluttede helheder, som meningsmæssigt burde have været adskilt af punktum eller i det mindste semikolon.

Illustrationerne er lette, stemningsfulde akvareller, og der er gjort meget ud af at designe hvert opslag forskelligt.

Indianerdrengen Lille Måne

Som nævnt i starten kan bøger sagtens tematisere de problemstillinger, der er centrale for adoptivbørn, uden direkte at handle om adoption. Et eksempel på dette er *Indianerdrengen Lille Måne*, om en lille indianerdreng, der ikke har nogen forældre. I den stamme, hvor han bor, er der ingen, der kan lide ham eller gider tage sig af ham, og en dag, da stammen bryder op fra lejren, lader de bare ham blive alene tilbage – sammen med en pony, der knap kan gå, fordi den er halt.

„Trist vendte Lille Måne sig om og begyndte at traske hen over prærien. Han var så trist, at han fik tårer i øjnene, og han anede ikke, hvilken vej han skulle gå. Da var der én, der blidt puffede ham i ryggen. Ponyen var fulgt efter ham!“

De kommer til en stor skov og lever af nødder og bær og trykker sig ind til hinanden om natten. Næste dag møder de en gammel indianerkvinde, der sidder ved et bål, som er ved at gå ud, fordi hun ikke har mere brænde. Lille Måne og ponyen slår sig ned hos konen og hjælper med at samle brænde, og hun laver en dejlig grød af kerner og bær til ham.

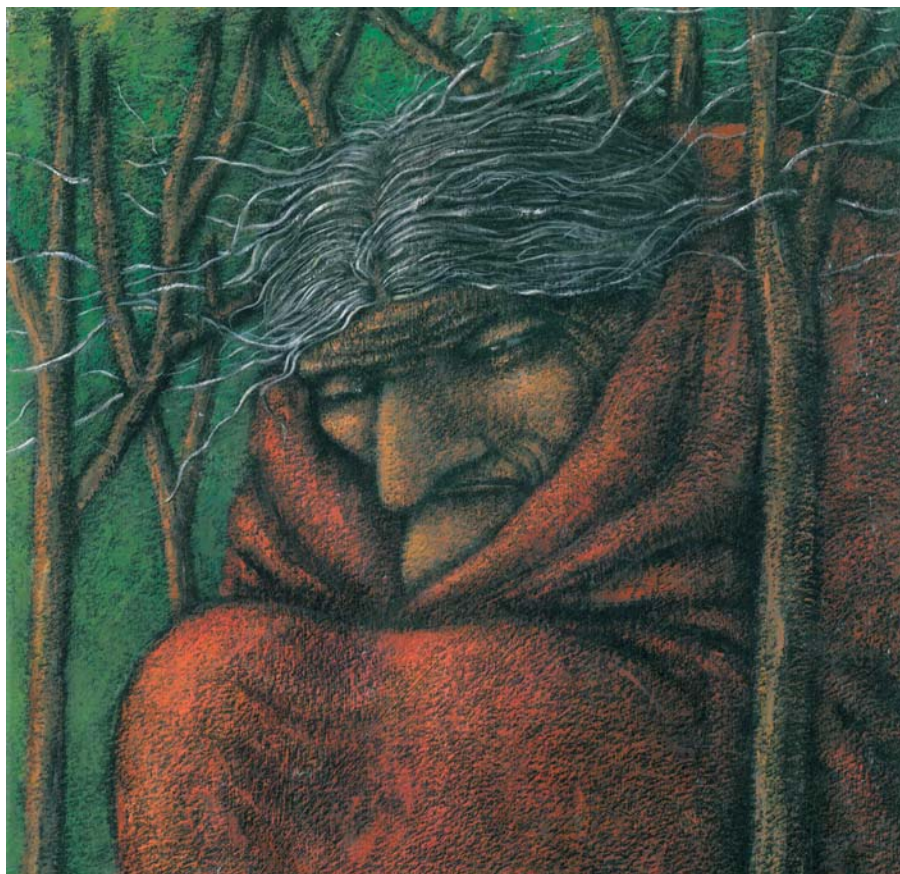
„Da han var blevet mæt, spurgte den gamle kone ham: ”Hvorfor går du rundt i skoven helt alene?“

„Jeg har ikke nogen forældre mere,“ svarede Lille Måne stille.

„Det har jeg heller ikke,“ sagde den ældgamle indianerkvinde ligegyldigt. „Alle mennesker mister deres forældre før eller senere. Hvorfor er du ikke hos din stamme?“

„Jeg kender ikke min stamme,“ sagde Lille Måne.“

Lille Måne og hans pony får lov til at blive hos den gamle indianerkvinde, der hedder

Indianerdrengen Lille Måne: "På den anden side af røgsøjlen sad der kun en ældgammel sammensunken kone med strittende, hvidt hår. Øjnene var lukkede. Med en gysen krøb Lille Måne nærmere, og langsomt åbnede hun øjnene. "Hvad vil du?" spurgte hun uvenligt." (Illustration af Nathalie Duroussy)

Syngende Svale, og hver dag samler han brænde og nødder, urter og bær sammen. Det bliver en hård vinter, hvor både kulden, sulten og de vilde dyr truer. Hen mod slutningen af vinteren synger Syngende Svale med svag stemme en sang om, at Lille Måne til foråret vil begive sig af sted og finde nogle gode forældre og en god stamme. Derefter trækker hun uldtæppet op over hovedet – og udånder.

„Lille Måne blev meget bedrøvet, men samtidig voksede noget stort og lyst og

stærkt frem i ham. Han havde hørt godt efter, hvad Syngende Svale sang, og der var noget, han vidste nu. Han vidste, at når foråret kom, ville han drage ud og finde sin stamme og finde gode forældre der.“

Bogen er oversat fra tysk, en glimrende oversættelse af Lene Kaaberbøl.

Illustrationerne arbejder ekspresivt med størrelsesforhold og farver: Vi oplever den endeløse prærie, den mørke, truende skov, den lidt uhyggelige gamle kvinde, der viser sig alligevel at være god og kærlig. ■

DE OMTALTE BØGER

Dan og Lotta Höjer: *Hjertebarn. Et eventyr om adoption.* Oversat fra svensk af Mich Vraa. Forum 2000, 2005.

Jean-Vital de Monleon og Rebecca Dautremer: *Lillerød har to mødre.* Oversat fra fransk af Mich Vraa. Carlsen A/S 2001.

Anette Hildebrandt og Almud Kunert: *Da du kom blev vi en familie. En historie om adoption.* Oversat fra tysk af Dorthe Stage. Flachs 2008.

Frantz-Joseph Huainigg og Verena Ballhaus: *Du hører til hos os. En historie om adoption.* Oversat fra tysk af Mette Jørgensen. Klematis 2007.

Emma Adbåde: *Joels familie.* Oversat fra svensk af Lena Ewald Hesel. Carlsen A/S 2004.

Kirsten Korning: *Ida fra Indien – om hvordan jeg fik en mor.* Abrakadabra Forlag 2006.

Bodil Vidnes-Kopperud: *Ønskepige.* Oversat fra norsk af Lisbeth Algren. Forum 2008.

Solveig Kjær: *Min søster fra Olivia.* Abrakadabra Forlag 2008.

Winfried Wolf og Nathalie Duroussy: *Indianerdrengen Lille Måne.* Oversat af Lene Kaaberbøl. Centrum – Nord-Syd, 1992.

Enkelte af de omtalte bøger er udsolgt fra forlaget, men kan så heldigvis lånes på biblioteket.

Hovedbestyrelsens beretning for GENERALFORSAMLINGSPERIODEN 2008-2009

Af Michael Paaske

Det politiske arbejde med ministeren m.fl.

Efter adoptionsområdet igen fik ny minister, har Adoption & Samfund som vanligt anmodet om et møde, men da ministeren er meget travl, har det endnu ikke været muligt at holde mødet. Vi har også i dette år holdt fast i vore mærkesager og gentaget disse for ministre og embedsmænd.

Der har siden generalforsamlingen sidste år været arbejdet meget med Folketingets behandling af det særlige børnetilskud, som desværre endte med en fratagelse af tilskuddet til børn af fertilitetsbehandling af enlige. Herudover blev der i december vedtaget et beslutningsforslag, der giver homoseksuelle ret til adoption.

Der har i perioden været udsendt flere høringsforslag, omhandlede tvangsadoptioner, men

også andre mindre justeringer af reglerne. Ofte udsættes vi for meget korte høringsfrister, hvilket vanskeliggør arbejdet med at give kvalificerede hørings svar.

Gratis rådgivning efter hjemtagelsen kom i krise

Det meget roste PAS pilotforsøg med gratis rådgivning i tre år efter hjemtagelsen er nået godt og vel halvvejs igennem forsøgsperioden. Efter en noget vanskelig start med forholdsvis få henvendelser kom der sandelig gang i henvendelserne. Her mere end 10 år efter at Danmark ratificerede Haager-konventionen om international adoption – populært kaldet Grundloven om international adoption – er der nu etableret et tilbud om rådgivning, dog begrænset til tiden umiddelbart efter hjemkomsten.

Det er dejligt, at det igangsatte PAS forsøg ser ud til at fungere rigtigt godt. Det viser midtvejsevalueringen, som mange af vores medlemmer har bidraget til. Men det er mindre godt, for ikke at sige uacceptabelt, at der i flere omgange har været finansielle problemer, herunder problemer med styringen i enkelte statsforvaltninger.

Vi har således i flere omgange fra lokalforeninger erfaret, at man har afvist henvendelser grundet kapacitetsproblemer, ligesom man har henvist andre til at komme igen til næste år. Det er selvfølgelig slet ikke godt nok, og vi har lagt et meget stort pres på embedsmændene. Det er da også lykkedes at få fokuseret og i visse tilfælde omfordelt midlerne således, at

flest mulige får det bedst tænkelige tilbud om hjælp.

Vi er som nævnt i Adoption & Samfund naturligt nok meget glade for, at ordningen endelig er sat i gang. Vi kæmper videre for at Danmark vil overholde resten af PAS-kravet – en udvidelse af rådgivningen, så den også gælder f.eks. pædagogisk og sundhedsfagligt personale, og ikke mindst en hjælp til de mange

unge og voksne adopterede, som behøver hjælp, men ikke er omfattet af den nye ordning.

Sagen om det særlige tilskud til børn af eneadoptanter

Sagen om diskrimination af børn af eneadoptanter i forbindelse med det særlige børnetilskud er blevet antaget til behandling ved Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol. Det er eneadoptant Inge Hansen, der på vegne af sin datter har ført sagen ved Østre landsret, Højesteret og nu Menneskerettighedsdomstolen. Der har i løbet af 2009 været en skriftlig udveksling af synspunkter og dokumenter mellem Inge Hansens advokat, Tyge Trier, og den danske stat. Adoption & Samfund har støttet sagen med råd og kommentarer, og vi har desuden som forening fået mulighed for at indlevere et såkaldt tredjepartsindlæg. Inge Hansen har fået fri proces inden for en vis økonomisk ramme. Hovedbestyrelsen (HB) har bevilliget yderligere et beløb, som skal anvendes til en „opgradering“ af sagen til „Grand Chamber“ (= flere dommere end normalt) og en mundtlig proces – samt til særlig rådgivning af foreningen. Ansøgningen om dette er imidlertid endnu ikke blevet besvaret af domstolen. Det vides heller ikke i skrivende/talende stund, hvornår domstolen forventes at behandle sagen.

Tvangsadoptioner

På dette område er der kommet et helt nyt regelsæt. Adoption & Samfund bifalder den nye lovgivning, men vi har valgt at udtale os varsomt om den, for at undgå at blive misforstået. Det er forventeligt, at flere danske børn vil blive bortadopteret efter bestemmelsen om adoption uden samtykke. Dette fordrer, at vi som forening ruste os til at rådgive adoptanter, som ønsker at modtage disse børn, og dette gøres bedst ved rådgivning af adoptanter, der har eller får erfaring med lovgivningen, f.eks. plejeforældre der har erfaring med modtagelse af børnene, erfaring med forældrekontakten og rapporteringen.

Ændrede godkendelsesregler

Endelig er der kommet en logisk ensretning af godkendelsesreglerne, idet ansøgere til danske børn skal gennemgå samme forberedelse som ansøgere til udenlandske børn.

Et ønske fra foreningens side, og det er glædeligt, at der er lyttet til os.

I adoptionsgruppen under Familiestyrelsen gør vi ofte opmærksom på behovet for justering af reglerne på en række andre områder. Vi forventer, at der i den kommende periode kommer mere skred i enkelte af disse.

Rådgivning og kurser

Det er en eviggyldig ambition at forsøge til stadighed at udvide og forbedre det spænd, vi rådgiver inden for, ligesom rådgiverne løbende får tilført ny inspiration samt tilbydes supervision og kurser.

I år har vi især lyttet til et stigende behov for at støtte de mange adoptanter, som har svært ved at udholde den lange ventetid efter, at de er godkendt til at adoptere. Således har vi udvidet rådgiverstaben med en ny rådgiver inden for området: Venteliste-frustrationer. Hertil kommer, at der på flere af de kendte poster er kommet nye stemmer.

Ny adoption.dk

Vi lovede det sidste gang: „Nu er det lige ved og næsten“. Men det har desværre vist sig at være mere ressourcekrævende end forventet, og vi er derfor løbet ind i forsinkelser. Arbejdet fortsætter, og vi håber snart at være klar til at få den nye hjemmeside lanceret.

Udfordringer for flere lokalforeninger

Vi har set det før, og dette år er ingen undtagelse. Skiftende lokalforeninger oplever problemer med at skaffe tilstrækkelig med frivillig arbejdskraft til at løse opgaverne. Vi gør, hvad vi kan for at støtte, men det er umuligt at overtage det lokale arbejde. Vi vælger at acceptere en nedgang i aktivitetsniveauet i håbet om, at det bliver bedre senere – hvilket ofte også viser sig at være tilfældet.

Landsmøde 2009

I weekenden 28.-29. marts blev det årlige landsmøde afholdt på hotel Hedegaarden i Vejle.

Lørdagens program havde situationen på adoptionsområdet og den nuværende PAS-ordning i fokus, og søndagen bød på et foredrag om adopterede teenagere samt et indlæg fra ASU, foreningens ungdoms-afdeling.

Det er dejligt at kunne konstatere, ikke mindst efter aflysningen i 2008, at der var bred enighed om, at det var et utroligt godt arrangement i år i Vejle med næsten 70 deltagere. Mange har udtrykt tilfredshed med de gode og velforberedte oplægsholdere. Også deltagerne var meget aktive.

Nordic Adoption Council

Det nordiske adoptionsamarbejde fortsætter den positive udvikling, vi beskrev sidste år. Efter at man i en årrække har været mere på informationsdelingsniveau, er der nu en ny og spændende vilje til at træde i karakter som nordisk enhed med for os at se det korrekte syn på, hvorledes adoption bør foregå etisk og moralsk og med respekt for alle parter i en adoption. Senest har vi i samarbejde med Danadopt og AC Børnehjælp udfærdiget et dokument, der udtrykker dette. Dokumentet er sendt til samtlige nordiske centrale myndigheder m.fl. Vi håber, at der også på myndighedsniveau kan vise sig samme ånd i forhold til at lægge pres på de lande og regioner, hvor holdningerne til dette kan være anderledes.

Sekretariat

Vi har længe ønsket os at kunne være bedre til at betjene vores medlemmer. Dermed ikke sagt, at vores frivillige ikke har gjort det godt, det har de. Men nye tider stiller andre krav og forventninger om lynhurtig respons. Her kan en form for lønnet sekretariatsfunktion hjælpe, og HB er i fuld gang

med at undersøge de forskellige muligheder, ligesom der er ansøgt om Tips og Lottomidler til finansiering af en sådan sekretariatsfunktion.

Mødeaktivitet

Siden landsgeneralforsamlingen i 2008 har HB afholdt seks ordinære møder; heraf blev et dog holdt som telefonmøde.

Dato	Sted
25. januar 2009	Odense
7. marts 2009	Slagelse
2. maj 2009	Odense
13. juni 2009	Sorø
31. august 2009	Telefonmøde
3. oktober 2009	Fredericia

Internt i HB har Administrationsgruppen holdt otte telefonmøder. Disse møder holdes typisk halvanden uge før et HB-møde. Endvidere har Politikerbanden holdt telefonmøder. Endelig har HB stået for gennemførelse af VIP-mødet den 24. januar 2009 og for landsmødet den 28.-29. marts 2009.

Medlemstal

Efter at vi i en periode har måttet se svagt vigende medlemstal, viser de seneste analyser, at vi er godt på vej til genvinde det tabte, hvilket også hænger sammen med, at flere og flere nu igen vil ansøge om adoption.

Som vanligt vil jeg på hele Hovedbestyrelsens vegne sende en stor tak til alle de mange aktive medlemmer, der sikrer at vores forening til stadighed opnår gode resultater på adoptionsområdet og at vi gør en væsentlig forskel for vore medlemmer.

*På Hovedbestyrelsens vegne
Michael Paaske, Formand*

PRÆSENTATION AF HOVEDBESTYRELSEN

FORMAND

Michael Paaske

46 år, personaleinspektør, cand. jur. Far til Josefine-Amalie 12 år og Juliane-Augusta 10 år, begge født i Kina. Arbejder fortrinsvis med politiske emner. Medlem af Familiestyrelsens adoptionsgruppe, politikerbande, administrationsgruppe, kommunikationsgruppe og siden 2007 bestyrelsesmedlem i Nordic Adoption Council. Har været formand for LF Fyn samt næstformand i Kinaforeningen. Medlem af HB siden 1999, formand siden 2001.

BESTYRELSESMEDELMER

Inge Fabricius

Jeg er 51 år, eneadoptant og mor til 2 piger fra Kina på 16 og 9 år. Jeg er uddannet pædagog og arbejder som forstander af en døgninstitution for børn med vidtgående handicap. Jeg har siddet i HB i 4 år og er især aktiv i Politikerbanden, PAS-arbejdet og sagen med det særlige børnetilskud. I 1997 var jeg medstifter af GEA (Gruppen af eneadoptanter) og senere formand i 2 år.

Marianne Østergaard

Journalist, webredaktør i Udenrigsministeriet. Eneadoptant og mor til Saroj på 14 år. Han var fire år, da han kom fra Nepal i 1999. HB's kontaktperson til bladets redaktion og Gruppen af Eneadoptanter (GEA) og aktiv i „politikerbanden“.

Jørn K. Pedersen

51 år, civilingeniør, ansat i Region Syddanmark. Far til Asta på 12 år og Carl på 9 år, begge født i Haiti. Medlem af HB's administrationsgruppe, formand for statsforvaltningsudvalget i Midtjylland.

Louise Svendsen

37 år. Født i Korea. Autoriseret psykolog og specialist i børn. Aktiv i HB siden 2001. Har siden '96 arbejdet med adoptionsforskning, rådgivning og anden Pre- og Post Adoption Service dels i A&S regi, dels uden for foreningen i forskellige netværk samt i egen psykologpraksis. Er bl.a. koordinator for foreningens rådgivning samt aktiv omkring vores Post Adoption Services, kurser og seminarer, kommunikationsstrategi, webudvikling samt kalender.

NÆSTFORMAND

Paul K. Jeppesen

52 år. Seniorkonsulent, cand. scient. pol. Har pige 14 år og dreng 11 år fra Kina. I Justitsministeriets adoptionsgruppe, politikerbanden, kommunikationsgruppen, udvalg for struktur, fundraising, vedtægter og Adoptionsprisen. Formand statsforvaltningsudvalg Hovedstaden. Bestyrelsesmedlem Nordic Adoption Council. Webmaster. HB fra 2004, næstformand fra 2005. Formand for Kinaforeningen 1998-2002.

Hans-Ejnar Bonnichsen

Jeg er 48 år. Jeg er far til en pige fra Rumænien på 15 år. Jeg har været i HB i 8 år, hvor jeg de sidste år har været med i administrationsgruppen og kontakt person for lande og interessegrupper.

Bente Pedersen

Jeg er 57 år, har en søn på 21, adopteret fra Rumænien i 1991. Er med i bestyrelsen i A&S FYN. Har været formand i Rumæniensforeningen fra 1999-2007. Forælderrådgiver i A&S på skoleområdet.

Lene Borg

54 år, sekretær, merkonom i organisation. Mor til Maria 25 år og Anna 17 år, begge født i Sydkorea og er desuden mor til Ida på 2 1/2 år. Jeg har været aktiv i A&S i ca. 6 år og er formand for LF Midt- og Vestsjælland. I HB sidder jeg bl.a. i flg. grupper/udvalg: PAS-gruppen, Kommunikations- og webgruppen, Udvalget for struktur, fundraising og vedtægter samt Udvalget for Landsmøde 2010.

Jens Damkjær

49 år og nyt HB-medlem. Far til 5. Tre søskende på 4, 6 og 8 år adopteret fra Etiopien i 2007, og to biobørn på 20 og 22 år. Privat praktiserende psykolog. Formand for Etiopienforeningen siden 2008. Arbejder i den kommende HB periode med kontakt til lande/interessegrupper, ASU, AC, og med i udvalg vedr. PAS, kurser, VIP-dagen og litteratur og forskning om adoption.

SEKRETÆR

Carl Erik Agerholm

Tekniker på en lokalradio. Far til Sandor på 24 år, født i Ungarn, og Povl på 21 år, født i Hviderusland. Begge var 6 år da de kom til Danmark. Medlem af HB siden 1995, først som kasserer, nu som sekretær.

SUPPLEANTER

Sidsel Babette Johansen

43 år. Jeg er uddannet professionsbachelor som pædagog og erhvervsfaglærer. Jeg er gift med Michel. Vi står på Kinavelisten. Primære opgaver i HB vil være som kontaktperson til Kinaforeningen og i politikerbanden.

Henrik Lund

52 år far til David på 11 år adopteret fra Peru og bor i Blovstrød sammen med Annegrethe. Når Henrik ikke laver film for virksomheder og uddannelsesinstitutioner, laver han film om emner, der interesserer ham – bl.a. om adoption. Sidst filmen „Hvilken Planet Kommer Du Fra?“ der til februar også kommer som bog på Gyldendal.

Jette Tang Kristensen

40 år, fuldmægtig i FOAs Arbejdsløshedskasse, Akademi-merkonom i ledelse. Gift med Emil. Vi har 2 dansk adopterede drenge. Den ene er 15 og den anden bliver 12 til januar. Min primære interesse ligger inden for det politiske område.

Kenneth F. Aaen

37 år, gift med Lisbeth, forælder til 2 dejlige drenge, en fra DK og en fra Kina på henholdsvis 7 og 5 år. Ejer og driver netbutikken Legebakken.dk og har derfor også interesse i kommunikations- og IT-gruppen i HB. Sidder også i lokalforeningen i Vestjylland.

KASSERER (VALGT UDEFOR HB)

Ellen Larsen

Har to børn fra Korea som nu er 22 og 24 år. Begge læser økonomi på Universiteterne i henholdsvis København og Aalborg. Jeg har i hele min aktive periode i Adoption & Samfund været kasserer.

ADOPTION & SAMFUND
Lokalforeningen Nordjylland

Temadag for bedsteforældre

Lørdag den 12. september afholdt Adoption & Samfund Nordjylland en temadag for bedsteforældre og forældre til adoptivbørn fra kl. 9.30 til 16.

Vi havde Lars og Mette von der Lieth sammen med Susanne Høeg som foredragsholdere, hvilket var en fantastisk kombination, fordi de både er professionelle og personligt involverede, så de kunne formidle budskabet om støtte, omsorg og kærlighed på en personlig og faglig god måde.

Mette og Lars

Kort fortalt drejede det sig om at formidle, at adoption er en livslang proces med særlige udfordringer, som man kan blive forberedt til at møde.

Hvad er det for særlige udfordringer, som adoptivbarnet og dets forældre står over for i dagligdagen som kræver særlig opmærksomhed, viden og erfaring?

Hvorledes kan man som bedsteforældre støtte bedst muligt op om adoptivfamilien før og efter adoptionen?

Susanne

Ved vekslen mellem temaer og foredragsholderne Susanne, Lars og Mette, fik de fastholdt interessen fra deltagerne, der selvfølgelig også var yderst motiverede. På et tidspunkt så det ud til, at nogle af bedsteforældrene begyndt at nikke, og Susanne spurgte, om de var ved at være trætte og trængte til en pause, men fik svaret, at de bare havde tårer i øjnene.

Temadagen var vores største arrangement til dato med næsten 120 tilmeldte, der kom til morgenkaffe og rundstykker, fik frokost midt på dagen og sluttede af med kaffe ved 16-tiden. Det var en øvelse i logistik, der stort set fungerede upåklageligt takket være nogle meget aktive bestyrelsesmedlemmer og deres familie.

Biografier

Lars von der Lieth: Psykolog og tidligere lektor ved Københavns Universitet. Tidligere bestyrelsesformand i DanAdopt. Har i mange år givet rådgivning og støtte til adoptivfamilier – unge og voksne. Lars har holdt mange foredrag og skrevet artikler om adoptivfamiliens særlige vilkår.

Mette von der Lieth: Mette har været aktiv inden for adoptionsområdet herunder som bestyrelsesmedlem i Landsforeningen Glemte Børn siden 1972, hvor Lars og Mette blev adoptivforældre til deres første barn. Lars og Mette er adoptivforældre til 2 voksne børn født i Korea og er også selv bedsteforældre.

Susanne Høeg: Privatpraktiserende psykolog, PAS rådgiver i Region Nordjylland, Specialist og Supervisor i klinisk børnepsykologi og psykoterapi. Formand for Nordjysk Adoptionsforum og bestyrelsesmedlem i DanAdopt. Adoptivmor til datter født i Indien. Susanne har igennem mange år givet rådgivning og støtte til adoptivfamilier – unge og voksne, samt holdt mange foredrag og skrevet artikler om adoptivfamiliens særlige vilkår.

Af Torben Fristrup

ADOPTION & SAMFUND
Lokalforeningen København

Nyt fra LF-København

Ja så er vi kommet godt i gang med en ny sæson. Vi har afholdt vores generalforsamling anderledes i år end tidligere. I stedet for, at „lokke med“ et dyrt foredrag, som kun få mødte op og så. Havde vi i år inviteret på familiefrokost i Café Rosenhaven. Det var så stor en succes, at vi på stedet besluttede at gentage konceptet næste år. Mange glade familier mødte op, og hele fire nye bestyrelsesmedlemmer lod sig vælge ind. Da vi samtidig kun har måtte vinke farvel til en, er det en revitaliseret bestyrelse på hele ti personer, der går året i møde.

Stor tak til Marianne, der har valgt at bruge krudtet på andre fronter, for din indsats i det forgangne år. Ligeså stor og varm velkommen „i klubben“ til: Janet, Paula, Sofia og Anne Dorthe. I virker alle som nogle handlekraftige kvinder, der nok skal kunne sæt lidt fut i os „gamle“.

I oktober havde vi planlagt to arrangementer: „Introduktionsaften for kommende adoptanter“, forløb trods av-udstysproblemer planmæssigt. „Adoptivbarnets sproglige udvikling“ måtte desværre aflyses pga. sygdom. Vi arbejder på højtryk på et genarrangement til foråret.

I skrivende stund er vores juletræsfest lørdag d. 28. november endnu ikke afholdt, men det er den jo nok, når I læser dette.

Forhåbentlig blev det den samme velbesøgte og vellykkede fest som vanligt, billeder vil kunne ses på vores hjemmeside.

Planen for resten af året ser foreløbig således ud: Adoptivbarnets sproglige udvikling 3. marts. Adoptivbarnets institutionsstart 21. april. Picnic i Frederiksbergshave 30. maj og generalforsamling i Café Rosenhaven 29. august. Flere andre arrangementer af både social og oplysende karakter har været diskuteret, og nogle af disse vil formodentlig blive søsat, så hold øje med vores hjemmeside.

Eller endnu bedre, bliv tilmeldt vores „opdatering“ på hjemmesiden. Så får du automatisk en mail, hver gang der sker noget nyt. Det er der allerede 50, der har gjort, men vi er 420 medlemmer i København. Så kom nu alle I andre. Gå ind på <http://koebenhavn.adoption.dk/> klik på linket „lige her“ og vupti du er inde. Tilmeld dig og husk at bekræfte din tilmelding, når du bliver bedt om det på mail.

Buster, jeres helt egen ugentlige legestue for adoptivbørn og deres nybakte forældre, har midlertidigt været hjemløs, men har nu fundet nye lokaler på fritidshjemmet Saxolitten på Vesterbro. Mere information om Buster på vores hjemmeside.

På lokalforeningens vegne Birgitte Larsen

„Ventekuller“-arrangement

Mørke efterårsrunder oplyst af levende lys i farvestrålende glas, café og butik pyntet op til julesalget, og buffeten med dejlig mad; Savilla på Lundø havde sørget for de rette rammer for vores „ventekuller“-arrangement torsdag den 5. november 09. Meget hyggeligt med kombinationen af aftensmad, lære andre ventende at kende, få faglige input fra PAS-konsulent Jeanne Erichsen samt en prøvet-på-egen-krop-beretning fra et ventende par.

Vi havde inviteret et ventelistepar til at fortælle deres ventelistehistorier. De fortalte levende og engageret om deres 3½ år som godkendte til Colombia til deres 3. barn; en ventetid, der endnu ikke er til ende. De oplevede ventetiden meget forskelligt. Hvor den ventende mor fortalte, at hun 50 gange dagligt tænker på adoption, forsøgte han at undgå for mange informationer om estimeret ventetid, aktuel placering på ventelisten hos organisationen, hos ICBF osv. Hvor hun deltog i forskellige fora på nettet for at holde sig orienteret, ville han beskytte sig selv mod for mange op- og nedture ved ikke selv at opsøge mere information end højst nødvendigt. Som hun sagde; selv en lille banal information kan betyde, at hun ryger helt ned i kulkælderen, fordi den tolkes som: „Nu får vi nok aldrig det barn, vi har ventet på så længe“. Omvendt kan en anden detalje i den søgte information betyde, at alt ser lovende ud; „det skal nok gå, lige om lidt får vi barn“. Et på trods af emnets alvor til tider underholdende indlæg fremlagt med megen humor og smil. Aftenens deltagere nikkede mange gange for sig selv; beskrivelsen af følelser, frustrationer og bekymringer var genkendelige.

Jeanne Erichsen „leverede også varen“, og spørgelysten var stor. Hun fortalte om at forsøge at være tålmodig i ventetiden og mærke efter, hvordan man som ventende egentlig har det, hvilket måske kan modvirke negative reaktioner hos forældrene efter barnets ankomst i familien. Om at give sig selv lov til at være forelsket i et barn, man endnu ikke kender. Jeanne opfordrede til, at deltagerne skaber stunder til at tale sammen om, hvad parret forestiller sig om barnet; hvordan mon det ser ud, hvordan har barnet det nu? Prøve at forestille sig, hvad det betyder for et barn ikke at have sin biologiske familie omkring sig. Hun opfordrede til, at deltagerne (hvis par) gav plads til hinandens følelser – også til mandens! At man sammen „lukker luften ud af ballonen“ og er fælles om at vente på sit barn. Husk på, at både børn og voksne venter på hinanden!

Der viste sig en bekymring for, om førstegangsansøgerne ville kunne nå at adoptere barn nr. 2, hvis deres alder talte imod. Jeanne opfordrede til, at man som ansøger kunne begynde at tænke på sit andet barn som et lidt ældre barn; ikke nødvendigvis et barn under f.eks. 1 år. Altså allerede nu mentalt ændre på sine forestillinger om barnets alder, hvilket kan åbne op for flere mulige ventelister.

Jeanne viste nogle minutters klip fra en film optaget på et børnehjem; en film, der gav stof til eftertanke og var lærerig i forhold til den minimale voksenkontakt, der kan være på et børnehjem, hvor der kun var lidt fysisk kontakt i forbindelse med praktiske opgaver som bleskift og at give barnet mad, men ingen øjenkontakt og ingen kommunikation i øvrigt. Set i relation til sådan en baggrund kan det være overvældende for et barn at komme i en ny familie, som i den grad ønsker at stimulere barnet med kærtegn, ord, leg osv.

Det er bestyrelsens håb, at deltagerne fik viden og både nye og genkendelige erfaringer med sig hjem samtidig med, at det var en hyggelig aften!

Af Hanne Toft Pedersen

Foredrag om adoptivbørn og tilknytning

ved cand. psych. Niels Peter Rygaard

Onsdag den 10. februar 2010 kl. 18.30-21.00
på Vadum skole.

Pris:

Kr. 75,00 for medlemmer / kr. 100 for ikke-medlemmer.
Der serveres kaffe/te i løbet af aftenen.

Tilmelding:

adoptionnordjylland@sol.dk
Jens Næsby, tlf. 22 50 13 15
Torben Fristrup, tlf. 98 52 55 42

senest den 31. januar 2010.

PAS-ARRANGEMENT

Lørdag den 30. januar 2010, kl. 13.00 – ca. 16.00
i Ringsted-Hallerne, Tværrallé 2-8, 4100 Ringsted,
hvor temaet er:

Tidlig forebyggende indsats i adoptivfamilien (PAS). Adoptivforældre og barnet mødes. Forventningerne er store. Utryghed og usikkerhed kan der være hos begge parter, men hen ad vejen udvikles tilknytningen og båndene mellem forældre og børn. De bånd, der skal bære dem igennem i mange år som familie og ikke mindst sikre barnet en god udvikling og sikre forældrene en glæde over at være blevet forældre til netop dette barn – deres barn!

Hvordan sikrer man sig, at adoptivbarnet udvikler sig optimalt ud fra dets iboende potentialer såvel fysisk, psykisk som socialt med særlig fokus på barnets psykiske udvikling og med særlig opmærksomhed på, hvilken omsorg og kontakt det lille barn har brug for?

Erfaringer viser, at når børn ikke får tilstrækkelig omsorg og kontakt, kan det senere vise sig i mere eller mindre alvorlig grad som problemer med tilknytning, adfærds- og emotionelle forstyrrelser i form af vrede, aggression, manglende tillid og selvværd, indlæringsproblemer, angst og depression.

- Hvorfor er det godt at adoptere og at blive adopteret?
- Omstillingsprocessen fra biologisk forældre til adoptivforældre – fra biologisk barn til adoptivbarn og betydningen heraf i forhold til det at være en adoptivfamilie.
- Generelle belastninger for barnets udvikling.
- Adoptivbarnets normale reaktioner i forbindelse med adoptionen – angst, sorg, tab og nyorientering. Hvorledes kan disse reaktioner vise sig senere i daginstitutionen, i skolen og i puberteten og i forhold til etnicitet?
- Særlige og normale reaktioner hos adoptivforældre herunder særlige forældrekrav til adoptivforældrene for at kunne støtte barnet/den unge i at være adopteret.
- Normale udfordringer i forbindelse med at være en adoptivfamilie – i begyndelsen og på sigt – samt særlige opmærksomhedspunkter og almindelige opdragelsesfejl.

Erfaringer viser, at adoptivforældre efterlyser rådgivning og information til de problemer, som kan have basis i adoptionen. Hvad er det for udfordringer adoptivfamilien står med, og som forudsætter særlig viden og forståelse om grundvilkårene for adoptionen som en livsproces?

Susanne Høeg vil på mødet præsentere cases fra sin egen adoptionsrådgivning til belysning af oplæggene, og der vil naturligvis være mulighed for at stille spørgsmål undervejs.

Inden mødets start (fra kl. 12.30) vil der være sandwich til alle deltagere. Øl og vand kan købes. Foreningen sørger for isvand, 'kaffe/the og kage.

DELTAGERPRIS: kr. 125,00 pr. person og bindende tilmelding skal ske senest den 20. januar 2010 via indbetaling til foreningens konto: Reg. nr. 0539 kontonr. 1020236.
(Husk at angive navn og tlf. nr.)

Evt. spørgsmål vedr. arrangementet kan rettes til:
Lene Borg, tlf. 59 43 92 01 eller pr. mail: lene.borg@adoption.dk

Alle medlemmer af Adoption & Samfund er velkomne!

Klara i sneen. Det kan være svært at komme op.

Oscar på 3,5 år kan godt lide at være med til afslutning på storebrors efterskole.

Adoption & Samfunds

LANDSMØDE 2010

afholdes den 6. og 7. marts på Vilcon Golfhotel i Slagelse

Temaet for Landsmødet 2010 vil være „En adoption varer hele livet. Hvordan vejleder vi i samarbejde med andre aktører denne proces“!

Målgruppen vil i første omgang være de aktive i bestyrelserne i lokalforeningerne i Adoption & Samfund samt i lande- og interessegrupper.

Der vil være begrænset antal pladser, så tilmelding skal ske efter „først til mølle“-princippet.

Endeligt program lægges på Adoption & Samfunds hjemmeside og udsendes i næste blad, men sæt allerede nu X ved datoen, hvis du har lyst til at deltage.

På Landsmødedvalgets vegne
Lene Borg

Er du aktiv i landeforening, lokalforening eller interessegruppe?

Brug VIP-LISTEN som din informations- og debatkanal!

Af Paul K. Jeppesen, næstformand

I Adoption & Samfund har vi et særligt netværk for foreningens aktive medlemmer. Alle bestyrelsesmedlemmer i lokalforeninger, landegrupper, interessegrupper og øvrige valgte aktive får igennem VIP-listen adgang til særudsendelser i form af bl.a. dagsordener og referater fra hovedbestyrelsens møder, pressemeddelelser og høringsvar.

Men VIP-listen er mere end en envejsinformationskanal. Formålet er også, at

foreningens aktive informerer hinanden om afholdte arrangementer, spørger andre lokalforeninger og landegrupper om deres erfaringer med f.eks. foredragsholdere og meget, meget mere.

Du kan som aktiv også bruge kanalen til debatforum om aktuelle emner, som skønnes at have interesse blandt landegrupper, lokalforeninger og interessegrupper. Medio november var der ca. 140 brugere på listen.

VIP-listen er en lukket gruppe, som de aktive medlemmer inviteres til at deltage i, så snart foreningen har modtaget de re-

levante oplysninger fra landegrupper og lokalforeninger. Med invitationen får du et link til at oprette dig som bruger.

Desværre må vi konstatere, at vi endnu mangler en del mailadresser fra især landegrupper og interessegrupper, men også fra enkelte lokalforeninger.

Hvis du er aktiv i en af delforeningernes mange bestyrelser, men endnu ikke på VIP-listen, vil vi bede dig opfordre sekretæren i din landegruppe eller lokalforening til at sende listerne ind. Er listerne bortkommet, kan de rekvireres på sekretaer@adoption.dk

ANNONCE

Terapi for adopterede børn og unge

- Kunstterapi • Sandlegsterapi
- Historieterapi • Spædbørnsterapi
- Vejledning

Jenny Vejbæk

Kunstterapeut / Sandplayterapeut
Holstebro

Tlf . 41 42 21 21, hverdage 8.30 - 9.30

ANNONCE

Psykolog Susanne Høeg

Mangeårig erfaring med adoption
Rådgivning og terapi til
adoptivfamilier, unge og voksne
adopterede.

Klinikken i København tlf. 30 13 36 00
Klinikken i Aalborg tlf. 30 13 76 76
www.susannehoeg.dk

ANNONCE

Advokat Michael Jørgensen

Juridisk bistand til klage over adoption.
Mangeårig erfaring på adoptionsområdet
fra Adoptionsnævnet og Familiestyrelsen.
Få et prisoverslag ved henvendelse til:

Michael Jørgensen, advokat
CPHLEX ADVOKATER
Ny Vestergade 17, 1471 København K
Tlf: 33 12 79 13, mj@cphlex.dk

MATERIALE FRA FORENINGEN

Foreningen har udgivet nogle forskellige pjecer med mere, som kan bestilles hos sekretæren.

Særligt skal nævnes pjecerne *Når adoptivbørn skal passes* og *Adoptivbarn i klassen* samt *Adopteret og voksen* og *Adoptionsrådgivning – før, under og efter adoptionen*. Herudover har vi udgivet en „litteraturliste“ (blad).

Vi er ligeledes i besiddelse af en del ældre blade, især vores temablade om skolestart og sent adopterede børn samt andre temanumre. Herudover har vi også en del af tillægget til decembernummeret 2007 med overskriften *Fortællinger om hjem*.

Der henvises ligeledes til vores hjemmeside:

www.adoption.dk

Her kan der også findes meget rådgivning og information.

Ovenstående materiale kan bestilles på: sekretaer@adoption.dk.

Vi vil også gerne gøre opmærksom på folderen *International adoption*, som kan findes på Adoptionsnævnets hjemmeside: www.adopt.dk.

BILLEDER TIL BLADET

Vi vil meget gerne have billeder af jeres børn til at anbringe i vores blad. Send venligst max. 3 billeder ad gangen. Husk at oplyse navn, land, alder, adresse og lignende. Billederne skal være i høj opløsning (min. 1 MB). Bladet (inklusive billederne) lægges altid efterfølgende på Adoption & Samfunds hjemmeside. Billederne vil herudover kunne anvendes i foreningens foldere og øvrige publikationer.

Billederne skal sendes til:
bladet@adoption.dk

Venlig hilsen Redaktionen

LOKALFORENINGER

Her finder du din lokalforening. Ikke alle har hjemmesider.
Er du i tvivl om dit tilhørsforhold, så se under adresser og links på www.adoption.dk

Lokalforeninger i Region Nordjylland Nordjylland

Torben Fristrup, Wilhelm Jensensvej 1,
9500 Hobro
Web: <http://nordjylland.adoption.dk>
Mail: nordjylland@adoption.dk
Telefon: 98 52 55 42

Lokalforeninger i Region Midtjylland Gudenåen

Mona Østergård, Sanglærkevej 12, Mønsted,
8800 Viborg
Web: <http://gudenaen.adoption.dk>
Mail: gudenaen@adoption.dk
Telefon: 86 64 61 72

Vestjylland

Charlotte Christensen, Ringkøbingvej 1,
7400 Herning
Web: <http://vestjylland.adoption.dk>
Mail: vestjylland@adoption.dk
Telefon: 97 21 17 78

Østjylland

Jeanette Lyk, Langballevej 14, 8320 Mårslet
Mail: oestjylland@adoption.dk
Telefon: 86 29 76 63

Lokalforeninger i Region Syddanmark

Sydvestjylland

Kirsten Korning, Øster Skibelundvej 36, Askov,
6600 Vejen
Mail: sydvestjylland@adoption.dk
Telefon: 22 39 30 92

Sydøstjylland

Ulla Grau, Hydevadvej 28, 6270 Rødebro
Mail: sydoestjylland@adoption.dk
Telefon: 74 69 38 13

Fyn

Sanne Pedersen, Lundsbjergvej 38, 5863 Ferritslev
Web: <http://fyn.adoption.dk>
Mail: fyn@adoption.dk
Telefon: 65 97 22 97

Lokalforeninger i Region Sjælland

Sydsjælland

Charlotte Flaskager Thomsen, Ladebyvej 76,
4700 Næstved
Mail: sydslaelland@adoption.dk
Telefon: 21 84 62 46

Midt- og Vestsjælland

Lene Borg, Tveje-Merløse 28, 4300 Holbæk
Web: <http://midtogvestslaelland.adoption.dk>
Mail: midtogvestslaelland@adoption.dk
Telefon: 59 43 92 01

Lokalforeninger i Region Hovedstaden

København

Kurt Nielsen, Dæmningen 55, 2500 Valby
Web: <http://koebenhavn.adoption.dk>
Mail: koebenhavn@adoption.dk
Telefon: 36 16 87 25

Københavns Omegn

Lene Brydenscholt, Virum Stationsvej 200, 2830 Virum
Web: <http://koebenhavnsomegn.adoption.dk>
Mail: koebenhavnsomegn@adoption.dk
Telefon: 45 83 02 22

Nordsjælland

Sune Rasborg, Bentevej 3, 3060 Espergærde
Mail: nordsjaelland@adoption.dk
Telefon: 49 13 57 55

Bornholm

Mail: bornholm@adoption.dk
VAKANT

LANDEGRUPPER

Bolivia

Anette Buch-Illing, buch-illing@privat.dk
Benny Nielsen, egessellet24@mail.dk
Katinka Hoydal, hoylysdal@mail.dk
www.landegruppe-bolivia.dk

Bulgarien

Bo Persson
fam.persson@gmail.com

Burkinagrupperen

Benedikte Lohse
Kollundvej 38 Kastrup, tlf. 60 17 13 16
bmlohse@hotmail.com

Colombia

Ann Geertsen
Faksingevej 7, 2700 Brønshøj, tlf. 29 76 71 62
www.hola.dk

Danmark

Fam. Behmer
tlf. 64 82 62 20

Ecuador

Jens Reiermann
Englystvej 46, 3600 Frederikssund, tlf. 31 64 11 13
jens@reiermann.dk, www.ecuadorklubben.dk

Etiopien

Jens L. Tranholm Damkjær
tlf. 86 29 20 28
jensld@mail.dk, www.etiopien-foreningen.dk

Guatemala

Anni Bech Nielsen
tlf. 47 52 77 76

Hviderusland

Peder Marlo
Asgård 92, 9700 Brønderslev, tlf. 98 80 04 18

Indien

Svend Erik Holm
tlf. 64 47 38 35
sve@holm.mail.dk
www.123hjemmeside.dk/indiengruppen

Kaliningrad/Moskva

Helle Pedersen
tlf. 97 17 31 01

Kina

Michael Johansen
Tandervej 45, 8320 Mårslet, tlf. 86 78 27 22
kontakt@kinaforeningen.dk, www.kinaforeningen.dk

Koreatrolde (Landegruppe for Sydkorea)

Sisse Jacobsen
tlf. 30 23 34 08
koreatrolde@koreatrolde.dk, www.koreatrolde.dk

Nepal

Hanne og Hans Doktor
tlf. 75 65 48 36
hanne.veis@adr.dk

Nigeriaforeningen

Maija Liisa Pedersen
Resedavej 20, 8370 Hadsten, tlf. 98 25 50 84
kippis@mail.dk, nigeriaadoption.dk

Peru

Bjørn Rude Voldborg
Æblehaven 1, 3400 Hillerød, tlf. 48 25 05 95
bgv@pharmexa.com

Rumænien

Hanne Trøstrup
tlf. 74 82 07 81
romania@adoption.dk, www.rumania.adoption.dk

Sri Lanka (Dansk Sri Lanka Forening)

Flemming Bratved
Gårdager 10, 2640 Hedehusene, tlf. 46 56 30 18
flemming@bratved.dk, sri-lanka.adoption.dk

Sydafrika

Hanne Forsbæk Mortensen
Kjærsvvej 6, 4220 Korsør, tlf. 58 35 00 54
landegrupesydafrika@gmail.com
www.landegrupesydafrika.dk

Thailand

Ebbe Møller
tlf. 45 79 24 46 / 40 64 55 84
ebbemoeller@yahoo.dk

Tjekkiet

Anne-Lise Balle
tlf. 66 14 31 95
www.tjekkiet@adoption.dk

Vietnam

Peter Skjøt
Vigerslevstræde 12, 2500 Valby, tlf. 36 30 05 28
formand@vietnamadoption.dk
www.vietnamadoption.dk

Interessegrupper

Bal Vikas Venner, Indien

Annette Havemann Linnert, tlf. 49 19 09 13
Hanne Juhl Holm, tlf. 26 36 27 23
www.balvikas.dk, info@balvikas.dk

Colombia – Fanas venner

Torben Sørensen, tlf. 86 41 57 08
bestyrelsen@fana.dk, www.fana.dk

Eneadoptanter

Lene Rohde, tlf. 38 81 10 70
Linda Berkowitz, tlf. 39 18 04 12

Børnehjemmet Palna, Indien

MetteThomsen, tlf. 38 28 50 25

RÅDGIVNINGSGUIDE

Adoption & Samfund tilbyder rådgivning i alle faser af en adoption. Rådgiverne er enten faglige rådgivere med en specifik relevant uddannelse og særlig viden om adoption eller adopterede og adoptanter, som gerne lægger øre til din historie og kan komme med råd baseret på deres personlige erfaringer og foreningens viden i øvrigt.

Rådgiverne arbejder på frivillig basis. De har tavshedspligt. De fleste rådgivere besvarer rådgivningsopkald i deres hjem. Bemærk faglige- og særlige rådgivere har lukket i juli. Sagsrådgiverne kan kontaktes hele sommeren. Generelt vil det være mest belejligt, hvis I ringer efter kl. 20.

SAGSRÅDGIVERE:

Sagsrådgiverne svarer på generelle spørgsmål om adoption og rådgiver i alle faser af adoptionsproceduren fra de første overvejelser om adoption til adoptionsbevillingen er givet.

Simple spørgsmål kan fremsendes på mail til adressen: raadgivning@adoption.dk

For egentlig rådgivning i adoptionssager er det bedre at henvende sig telefonisk til en af rådgiverne nedenfor, især hvis det drejer sig om lidt mere komplicerede sager, f.eks.:

- Sager, hvor ansøgerne fornemmer risiko for helt eller delvist afslag på godkendelse.
- Anke- og klagesager.
- Problemer i matchningssager.
- Problemer i forhold til de formidlende organisationer.

Claus Stenmose	59 44 14 32
Josie Køhlert	43 64 70 10
Mie Olesen	36 45 02 08
Bente Romanoff	33 22 88 68
Annikke Kjær Hansen	35 82 35 43
Katrine Nordland	32 57 66 86

FAGLIGE RÅDGIVERE:

Rådgiverne er fagfolk, der frivilligt rådgiver inden for deres professionelle fagområde.

Socialrådgiver:

Tilbyder råd og vejledning om det at samarbejde med sociale myndigheder, dvs. at finde vej i systemerne, rådgivning om lov og ret, herunder at forstå bevillinger og afslag. Rådgiveren kan ikke afgøre eller omstøde kommunens afgørelse, men bistå med vejledning om muligheder for at anke en afgørelse.

Lise Rytter Krogh 51 22 07 68

Læge:

Besvarer spørgsmål, der vedrører helbreds- og handicapforhold hos såvel adoptionsansøgere som barn i forslag og adopterede.

Jesper Mørk-Hansen, 62 25 12 63
Helst e-mails: m.h.gudme@dadlnet.dk
Tyge Fogh 44 34 16 09

Sundhedsplejerske:

Rådgiver om den gensidige tilknytningsproces mellem barn og forældre, almindelige reaktionsmønstre hos barnet f.eks. i forbindelse med søvn, måltider og andre dagligdags ting som pusling og bad. Hvordan kan man som forældre hjælpe sit barn gennem skiftet fra børnehjem/plejefamilie til adoptivfamilie.

Gitte Korsholm Jørgensen 74 83 22 57

Pædagogisk konsulent:

Rådgivning i forbindelse med institutionsstart, indskoling og vanskeligheder i institutioner/skoler.

Gitte Stæhr Larsen 48 24 51 55 / 40 57 48 26

Speciallærer:

Rådgiver hvis der er behov for eller overvejelser om en særlig undervisningsindsats i skolen, særligt i forbindelse med omsorgs- svigtede børn.

Pia Robinson 21 66 76 18
E-mail: pia-robinson@hotmail.com

Talepædagog og speciallærer:

Rådgiver om tale- og sprogvanskeligheder før eller efter barnets ankomst. Sparrer evt. med den lokale talepædagog.

Irene Bjerregaard 27 12 93 07

Psykolog:

Rådgiver unge og voksne adopterede og adoptivfamilier. Herudover kan psykologen medvirke til at videreformidle eventuelle behov for længerevarende indsats til relevante behandlere og/eller instanser.

Birgit Cederholm 44 44 33 82

FORÆLDRERÅDGIVERE:

Rådgiverne er medlemmer med særlig interesse i et bestemt emne inden for adoptionsområdet.

Skoleproblemer:

Rådgivning i forbindelse med vanskeligheder knyttet til den adopteredes skolegang.

Bente Pedersen 62 62 20 51

Adoption af danske børn:

Rådgivning om anonym adoption af danske børn. Rådgivningen vejleder ikke i forbindelse med familie- eller stedbarns adoption.

Fam. Behmer 64 82 62 20

Adoption af større børn:

Rådgivningssamtaler samt mulighed for kontakt til andre familier, der har modtaget større børn, som tilbyder telefonisk støtte og hjælp omkring de problemer, der kan være forbundet hermed.

Anne Marie Poulsen 33 14 14 56
E-mail: ulfi@get2net.dk

Adoptionslinien:

Voksne adopterede tilbyder rådgivning omkring det at være adopteret.

Telefontid tirs. kl. 19.30-21.00 70 22 23 03

Eneadoptanter:

Gruppen af Eneadoptanter, GEA, tilbyder eneansøgere rådgivning før, under og efter godkendelse samt efter hjemtagelse af barn. Endvidere har GEA faglige rådgivere, hvis udgangspunkt er eneadoption. GEA tilbyder desuden hjælp til opstart af samtalegrupper på et hvilket som helst tidspunkt i adoptionsprocessen.

Charlotte Posselt 20 67 14 94
E-mail: charlotte_posselt@yahoo.dk

Linda Berkowitz 39 18 04 12

Tab af barn i forslag:

Rådgivning som hjælp og støtte til dem, der har mistet et barn, som de har haft i forslag og været godkendt til.

Janne Skov 66 13 63 02

Adoption af præmature børn:

Rådgivning om det at få et præmaturnt barn i forslag eller at have et præmaturnt barn.

Trine Boardman / Klavs Frisdahl 46 37 07 08

Ventelistefrustrationer:

Anette Mark 98 43 19 23
E-mail: anettemark@webspeed.dk

ARTIKELOVERSIGT 2009

	<i>blad/side</i>	<i>blad/side</i>
Ledere		
Paaske, Michael		
Behov for fælles nordisk samarbejde om adoption	4/3	
Du er vasket med lort i hovedet!	6/3	
Gør nu den PAS-ordningen permanent	5/3	
Hvor blev visionerne af?	2/2	
Når Folketinget „arbejder“	1/2	
PAS-ordningen skal gøres permanent.	3/2	
Artikler		
Anonym		
Rettet til at høre til.	5/13	
Andresen, Anne Marie		
Tilbage til Etiopien.	6/4	
Bach, Frans Richard		
Adoption af større børn – for 16 år siden	3/19	
Bergmann, Ole		
Guide to Good Practice.	1/3	
Christensen, Anders		
AC Børnehjælps adoptionsverdenskort har vokseværk.	2/3	
Christiansen, Annette		
Landsmøde 2009	3/3	
Colding, Mia		
I Danmark er jeg ikke født, her har jeg hjemme	6/8	
Damkjær, Jens Tranholm		
Tre krøttoppe fra Addis.	3/12	
Eibye, Tine		
En lille vidunderlig dreng på en lang rejse.	3/7	
Fabricius, Inge		
Familieliv – reportage fra Rønede Højskole	4/20	
Høeg, Susanne		
Post adoptive services til adoptivfamilier – unge og voksne adopterede	1/7	
Jakobsen, Sisse		
Koreatrolde – nystiftet landegruppe for Sydkorea	3/38	
Jensen, Marianne Krog og Sørensen, Iben Høgsberg		
Man har brug for at blive spejlet for at komme til stede i verden.	4/5	
Jeppesen, Paul K.		
Har du købt et barn med læbe-ganespalte?	4/15	
Johansson, Hanna Sofia Jung		
Tilbage til noget nyt: Mit første besøg i Korea.	5/5	
Korning, Kirsten		
Adopteret = retarderet (opfølgning)	2/5	
Lieth, Lars von der		
Tre-i-en.	3/31	
Nielsen, Tine Junge		
Jeg kan godt kende lugten	2/7	
Næsby, Kirsten S.		
En syvårig pige fra Indien kommer til Danmark	3/26	
Pedersen, Bente		
Lokalpolitik 2009, børn og unge med særlige behov	2/10	
Press, Pia Michella		
Babytegn kan hjælpe adoptivforældre til hurtigt at få et fællessprog med deres børn	2/11	
Paaske, Michael		
Nordic Adoption Council	5/10	
Staggemeier, Anne-Dorthe		
Netværk i adoptionens tegn	3/32	
Svendsen, Louise		
Betyder det noget, at vi ser anderledes ud	5/8	
Tajo-Hjønner, Christel		
Lad os beholde PAS-ordningen, så vi kan få den nødvendige hjælp	4/16	
Thormann, Inger		
Den nænsomme overdragelse	4/12	
Winther, Dagmar		
At lukke op igen.	1/11	
Østergaard, Marianne		
Man søger et ord og finder et sprog – interview med Anne Holmen.	3/34	
Større adoptivbørn – ikke vanskeligere, bare anderledes.	3/22	
Anmeldelser og omtale		
Christiansen, Annette Smedegaard		
Linnea fra Yujiang – en bog om at blive far	1/16	
Jensen, Marianne Krogh		
Miljøterapi med børn og unge	4/18	
Pedersen, Bente		
Adoption – ikke altid den lige vej.	2/13	
Senderovitz, Heidi Senderovitz		
Et fundament i forandring	2/14	
Østergaard, Marianne		
Præsentation af en håndfuld børnebøger om adoption.	6/11	
Læserbreve og debat		
Anonym		
Store børn er skønne børn.	3/39	
Johansen, Margit		
Læserbrev om medlemskontingent for enlige	1/13	
Nyt fra HB og lokalforeningerne		
Gudenåen	3/42	
Gudenåen	6/22	
København	1/18	
København	6/21	
Nordjylland	6/21	
Meddelelser, notitser m.v.		
Jeppesen, Paul K.		
Danmarks Statistik tilbagekalder statistik efter store fejl i oplyste adoptionstal.	2/5	
Temanumre		
Sent adopterede børn.		Nr. 3

Afsender:
Adoption & Samfund
Teglvej 4, Frifelt
6780 Skærbæk

ID-nr: 46528

Magasinpost **B**

ADOPTIONSKALENDER

Husk, du er altid velkommen til at deltage i et arrangement i andre lokalforeninger end din egen

Dato	Tid og sted	Arrangement	Arrangør	Kontakt og tilmelding
13.12.09	kl. 14-17 Søndermarksskolen, Søndermarksvej 117, Vejle	Juletræsfest	LF Sydvestjylland	Jimmi Jeppesen: tlf. 75 86 11 77 eller Helle Winther: tlf. 76 42 00 74 Arrangementet er gratis for børn, men koster 25 kr. for voksne. Se mere på: http://kal.adoption.dk/59.doc Tilmelding senest 6. december.
13.12.09	kl. 12.30-16.30 Randersvej 121, 8680 Ry	Juletur til Ry for hele familien	LF Vestjylland	Rie Østergaard: tlf. 97 22 12 87 eller 22 43 91 52, rie_stig@tdcadsl.dk Prisen for julearrangementet er 40 kr. pr. person. Der er plads til 50 deltagere. Tilmelding senest den 6. december.
21.01.10	kl. 8.30-16.00 Alexandersalen, Bispetov 1-3, 1167 København K	Adoptionskonference	Enhed for Medicinsk Kvinde- og Kønsforskning, Institut for Folke- sundhedsvidenskab, v/ M. Laubjerg og B. Petersson, nepo@pubhealth.ku.dk	Nete Poulsen: tlf. 35 32 74 71 Læs mere på http://www.ifsv.ku.dk/ominstituttet/afdelinger/almen_medicin/kvinde/forskningslist Tilmelding senest 11. januar 2010. Deltagerbetaling 100 kr. til forplejning.
10.02.10	kl. 18.30-21.00 Vadum skole	Adoptivbørn og tilknytning Foredrag v/ cand. psych Niels Peter Rygaard	LF Nordjylland	Jens Næsby: tlf. 22 50 13 15 eller Torben Fristrup: tlf. 98 52 55 42
30.05.10	kl. ? Frederiksberg Have	Sommerudflugt i Frederiksberg Have	LF København	Anette S. Nielsen Yderligere information kommer senere. Tilmelding nødvendig.

Forkortelser: HB = Hovedbestyrelsen, LF = Lokalforening | Se flere detaljer om arrangementerne på <http://kal.adoption.dk> | Optagelse til kalenderen: kalender@adoption.dk

Ninja-Carl, født i Korea.

En lille sulten dreng på 10 måneder, født i Sydafrika.